

NAUCZYCIELSKA EDUKACJA

BIULETYN CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI W KOSZALINIE

2015 - NR 4/93

„Zachód słońca nad Debrem” - zdjęcie wyróżnione w konkursie CEN (fot. A. Jęcek)

➔ Państwa, które się bardzo szybko rozwijają, często zapominają, iż muszą inwestować w kapitał społeczny. [dr Russel J. Quagilia, za: Anna Satel 2015]

1. SATEL A., *Nasi uczniowie to potencjał, nie problem.* „Dyrektor Szkoły.” 2015 nr 1, s. 10-12.

Koszalin: czerwiec - lipiec 2015

SPIS TREŚCI

„Nauczycielskiej Edukacji” 2015 nr 4/93

ISSN – 1642-34-53

W NUMERZE

SPIS TREŚCI

- O naukowych pasjach i edukacji myślenia. Rozmowa z Panem Pawłem PASTERZEM – pasjonatem fizyki, popularyzatorem nauki i edukacji myślenia, redaktorem Polskiego Radia Rzeszów –	3
- A. WALKOWIAK, Wyniki III edycji konkursu fotograficznego "Wokół nas - ludzie, miejsca, sytuacje" 7	
- Red. <i>Zawsze patrz na jasną stronę życia</i>	9
- J. P. SAWIŃSKI, <i>Jakie są walory tworzenia uczniowskich filmów?</i>	10
- Zarządzanie efektywnością - III zjazd Akademii Zarządzania „Dyrektora Szkoły”	14
- Bogdan URBANEK, <i>Jacy nauczyciele – taka szkoła</i>	15
- Nauczyciel Muzyki Roku 2015 – konkurs	20
- Teresa OGNIIEWSKA, O konferencji „Agresja i przemoc rówieśnicza”	21
- AW: Dzień Zachodniopomorski w CEN	22
- AW: III edycja konkursu filmowego "Stąd jesteśmy"	23
- ZIELONKA J., Oferta Koszalińskiego Parku Linowego AVANA	24
- JPS: Jak lepiej zrozumieć uczniów?	25
- Red., O ludzkiej wdzięczności, która uskrzydla i „Charakterach”	27
- Ciekawy artykuł: Agnieszka ROWICKA, <i>Rozwój talentów wychowanków metodą tutoring</i>	27
- Red., Warsztaty teatralne dla nauczycieli w BTD w Koszalinie	28
- Konkurs „Niektórzy lubią poezję”	28
- Grażyna KOZŁOWSKA, Ogólnopolski Dzień Talentów w PM nr 10 w Kołobrzegu	29
- Jolanta SIERPIŃSKA, <i>Animacja poklatkowa jako metoda nauczania i wychowania</i>	31
- JPS: Trudny problem: Wartość przyjaźni w opinii młodzieży	32
- II Ogólnopolski Kongres Tutoringu	32
- Małgorzata TREMBOWELSKA, Nowości wydawnicze BP CEN. Dydaktyka. Pedagogika. Wychowanie. Organizacja szkolnictwa	33

„Nauczycielska Edukacja” - Biuletyn Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie

Wydawca: Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie, ul. Ruszczyca 16,
fax. 34-767-15, tel. 34-767-10; **Redakcja - 34-767-26.** Internet: www.cen.edu.pl, Poczta e-mail: jps51@tlen.pl
Redakcja: Julian Piotr Sawiński (redaktor naczelny), Adam Paczkowski - zdjęcia, skład komputerowy - JPS
Współpraca: nauczyciele konsultanci i doradcy metodyczni CEN

Redakcja zastrzega sobie prawo redagowania i skracania nadesłanych tekstów oraz zmiany ich tytułów.

O naukowych pasjach i edukacji myślenia. Rozmowa z Panem Pawłem PASTERZEM – pasjonatem fizyki, popularyzatorem nauki i edukacji myślenia, redaktorem Polskiego Radia Rzeszów

1. Panie Redaktorze - witam i bardzo dziękuję, że znalazł Pani chwilę dla czytelników „Nauczycielskiej Edukacji”. Kim jest Paweł Pasterz?

Pasjonatem, hobbystą, kolekcjonerem. Niby pamiątek kultury materialnej, ale tak naprawdę – sentymentów i wspomnień. Z wykształcenia architektem, popularyzatorem nauki, techniki, tradycyjnych form eksperymentowania – z wyboru. Bardzo świadomego i przemyślanego...

2. Studiował Pan architekturę na Politechnice Krakowskiej. No to - mamy coś wspólnego, bo również studiowałem w WSP w Krakowie.

Kraków to było..., jest - bardzo dobre miejsce do studiowania. Z niesamowitym klimatem – szczególnie sprzyjającym studiom artystycznym, historycznym, na każdym kroku czuło się nastrój akademickiego miasta, KRÓLEWSKIEGO miasta. Nie wiem jak inni to odbierali, ale ten klimat miał ogromny wpływ na moje samopoczucie. No... sentymentalny jestem.

Pokazy i eksperymenty górą (fot. www.facebook.pl/radiolatorium)

3. Jest Pan więc pasjonatem nauki. Jak można popularyzować biologię, fizykę itd., i naukę w ogóle w radiu, np. w Radiu Rzeszów?

Z pozoru trudne – ale możliwe. W radiu – nie widać. To znaczy: widać o ile zaczaruje się obraz dźwiękiem. W TV albo na interaktywnych zajęciach, wykładach, pokazach – mamy obraz, który często – zastępuje słowo. W radiu mamy tylko głos, muzykę, dźwięk. Ale to jest właśnie piękne: **zaczarować dźwiękiem tak, żeby powstał obraz. Nasz flagowy program RADIOLATORIUM nosi motto: „słuchaj – by WIDZIEĆ więcej...” Nie wiem, czy udaje się to w 100 procentach – choć słuchacze mówią, że tak. Radio wybrałem świadomie: po pierwsze – to najstarszy środek przekazu, tj. starszy niż telewizja, Internet... Po drugie: radio pozwala wykreować każdy świat. To - jak mówią: teatr wyobraźni. Nauka to też pole popisu dla wyobraźni. Czasem to zwyczajnie trudne – dobrać temat... nie wszystkie są „radiowe”. Np. o dźwięku – proszę bardzo – można opracować spektakl, ale np. światło? Jak pokazać w radiu światło? Elektryczność?**

O naukowych pasjach i edukacji myślenia. Rozmowa z Panem Pawłem PASTERZEM – pasjonatem fizyki, popularyzatorem nauki i edukacji myślenia, redaktorem Polskiego Radia Rzeszów – cd.

4. Panie Pawle! Skąd ludzie biorą, a raczej – gdzie rodzą się? - takie naukowe zamiłowania i pasje? Czy jest to efekt działania szkoły?

Myślę, że to wypadkowa sprawa, co najmniej kilku czynników. Pasja po pierwsze. Od zawsze uwielbiałem naukowe nastroje. Pewnie zanim w ogóle zorientowałem się, że są naukowe.

Interesowałem się techniką, modelarstwem, od najmłodszych lat uwielbiałem budować, konstruować, wymyślać. Na lekcjach w szkole podstawowej (to były lata 70.) najbardziej lubiłem ZPT, w starszych klasach: fizykę. Czasem na innych lekcjach byłem obecny tylko materialnie, bo na kolanach pod ławką miałem rozłożonego „Młodego Konstruktora”, albo inną pozycję tematyczną i właśnie obmyślałem, jak rozwiązać poważny problem inżynierski?

5. Ale szkoła w tamtych latach była nieco inna.

Szkoła wtedy była nieco inna. Mieliśmy kapitałnego nauczyciela fizyki. Praktyka, który wyprzedzał epokę. Poważnie. Nie tylko odprawiał niezłe lekcje, ale też dbał o zajęcia poza żołnierskim przydziałem. Tęsknię za tamtymi czasami i swobodnym, niczym nie zagrożonym **eksperymentowaniem w szkole**.

6. Czym jest i jak funkcjonuje Radiolatorium?

Radiolatorium to program popularnonaukowy, w którym bawimy się nauką. Tą wielką i tą całkiem małą. Eksperymentujemy tradycyjnymi metodami, budujemy i namawiamy do tego wszystkich. Mamy takie powiedzenie, że nikogo nie chcemy uczyć – bo od tego są szkoły. Chcemy tylko inspirować. Zaciekawiać. Prowokować do zainteresowania najprostszym doświadczeniem, zabawką edukacyjną. Wszystko w myśl zasady: **powiedz mi – a zapomnę, pokaż – zapamiętam, daj zrobić samodzielnie – ZROZUMIEM...** No, ten pierwszy semen trochę bije nam w twarz, bo przecież w radiu – raczej tylko gadamy, ale... czytelność przekazu chyba jest. Próbuje wyjaśniać też często trudne kwestie poważnej nauki – w jak najprostszy sposób. I z wykorzystaniem ogólnie dostępnych środków, urządzeń: odkurzacz, klocki Lego, dmuchawa do liści, wiertarka, wiadro, śruba, magnes, baterijka..., a z drugiej strony: aerodynamika, mechanika, elektromagnetyzm... - nawet zasady termodynamiki i teoria względności. Radiolatorium to też nasza jednostka flagowa, na pokładzie której płyną po akwenach nauki i interaktywnej edukacji.

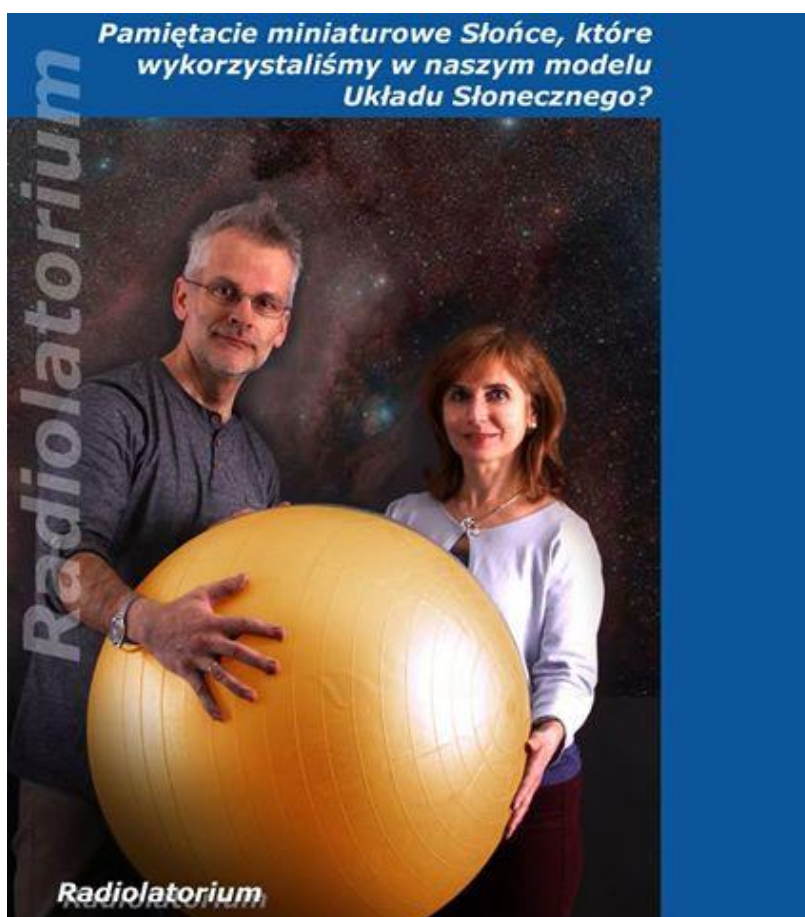
7. Jest więc Pan nie tylko pasjonatem nauki i jej popularyzatorem, ale także zwolennikiem interaktywnej, sensownej edukacji. Jak Pan wspiera, oczywiście poprzez radio, działania, które mogą przyczynić się do poprawy jakości - tej niezwykle ważnej dziedziny naszego życia?

Myślę, że większość powiedziałem już wcześniej. Namawiamy do eksperymentowania, **zachwycania się nauką**. Żeby jak najwięcej młodszych i starszych rozsmakowało się w tej dziedzinie. Dla siebie, dla odnajdywania własnych pasji, dla innych. To niezwykła przygoda naprawdę dla wszystkich. Jak to mówimy: interaktywna edukacja jest dla ludzi od 5 do 105 lat. Przepraszam starszych i młodszych. I to działa. No bo, jeśli spotykamy różnych ludzi, którzy mówią nam: „słuchałem i wreszcie zrozumiałem”, „gdybym takie lekcje miała w szkole – nie bałabym się fizyki”. A najlepsze: od nauczycieli – „moi uczniowie słuchali ostatniej audycji i temat ich zainteresował, poprosili żeby rozwinąć.” No to - chyba właśnie o to chodzi.

O naukowych pasjach i edukacji myślenia. Rozmowa z Panem Pawłem PASTERZEM – pasjonatem fizyki, popularyzatorem nauki i edukacji myślenia, redaktorem Polskiego Radia Rzeszów – cd.

8. Jestem zwolennikiem przyszłościowej orientacji w edukacji. Coś wydaje się, że Pan także?

Architektura to nauka, która operuje skalą idealnie pasującą (przynajmniej w części) do tego zagadnienia. Tą skalą jest człowiek. Jeśli szkoła przyszłości szuka treści i celów edukacyjnych, **sposobu efektywnego uczenia się**, a także sposobów sprawdzania tej wiedzy – musi w centrum postawić człowieka. Reszta ułoży się sama. Jeśli wygra system – a to nasze największe zagrożenie, będzie inaczej.

Red. P. Pasterz z koleżanką w Radiolatorium (fot. www.facebook.pl/Radiolatorium)

9. Wkrótce wejdą do użytku szkolnego e-podręczniki. Co Pan myśli o tej formie pomocy w uczeniu się i nauczaniu?

Bardzo dobry temat. Elektroniczny podręcznik (czy może raczej – wirtualny) to cenna inicjatywa. Ale nie „zamiast” tylko „obok”. Mądrze zaprojektowany, wykorzystujący nowoczesne możliwości techniczne – może być fantastycznym pomostem pomiędzy tradycyjnym, papierowym podręcznikiem – a **żywym kontaktem ze światem**, doświadczeniem, zjawiskiem. Jak to rozumiem? Problem można opisać. Eksperyment też. zilustrować na zdjęciu, obrazku etc. Można wydrukować wykres, wzór i tak dalej. Można nawet napisać poezję. Na przykład na temat rozszczepienia światła białego w pryzmacie.

O naukowych pasjach i edukacji myślenia. Rozmowa z Panem Pawłem PASTERZEM – pasjonatem fizyki, popularyzatorem nauki i edukacji myślenia, redaktorem Polskiego Radia Rzeszów – cd.

10. Panie Redaktorze, czyli chodzi o praktyczne zastosowania fizyki czy nauki w ogóle?

Po drugiej stronie jest życie na gorąco: wziąć do ręki przyrząd i wepchnąć w strumień światła słonecznego. Zakręcić kołem Newtona, poczuć siłę powietrza, zobaczyć wyładowanie (poczuć już lepiej nie) wytworzone przez transformator Tesli. E-podręcznik jest pomiędzy tymi światami: większość treści może przekazać z wykorzystaniem modeli wirtualnych, w pełni interaktywnych, na które możemy mieć wpływ. Ale jeśli taki podręcznik, jest tylko zbiorem tekstów i obrazków wklepanych z tradycyjnej, papierowej wersji do edytora, zilustrowany często przypadkowo dobraną ikonografią, z filmami bez interakcji, animacjami dla samych animacji – to proszę wybaczyć – sensu w tym nie ma żadnego. I naprawdę: **dobrze opracowania z XX. wieku**, na papierze – biją taką twórczość na parę okrażeń.

Niestety – to co przygotowuje się w Polsce, dumnie nazywając nowoczesnymi wzorcami dla edukacji typu „E” – nie powala. Merytorycznie ani jakością opracowania. Szkoda czasu i środków – lepiej kupić dobre książki z lat 70. Jeśli E-podręcznik nie będzie jak wciągająca gra komputerowa (Wiedźmin to może za wysokie progi, ale... kto wie? - to nie przyniesie nawet minimum korzyści. (Chyba tylko tym, którzy dostaną za niego honoraria.).

11. W CEN w Koszalinie jestem konsultantem, zajmuję się informacją pedagogiczną i upowszechnianiem innowacji edukacyjnych oraz redagowaniem „Nauczycielskiej Edukacji” – stąd pytanie o innowacyjność i nowoczesność edukacji. Czym jest dla Pana nowoczesność edukacji?

Innowacja to dziś bardzo modne słowo. **Uwielbiamy innowacje** wszelkie, tylko, że czasem nie wiemy, o co w tym chodzi? Jesteśmy innowacyjni w każdej dziedzinie i każdym czasie. Mamy innowacyjne metody sprzątania, uczenia i leczenia zębów... Nowoczesność to już lepiej. A jak to wygląda w edukacji? Według mnie – to proporcje. Umiejętne i mądre poskładanie w jeden organizm tego, co dają najnowsze technologie, ale też stara, dobra tradycja. Używanie multimedialnej tablicy – ale też czytanie tradycyjnej książki. Jak w teatrze, filmie... O! Podobno najnowsza część Gwiezdných Wojen jest realizowana z lekkim odpuśczeniem komputerowych metod tworzenia światów. Ma być trochę tradycji, którą znamy z epizodu IV. To jest innowacja! Jak w historii światła: najnowsze odkrycie z kwantami, porcjami energii w roli głównej – nie odesłało do lamusa teorii falowej. Potrafiono skleić jedno z drugim i niejedno dzięki temu wyjaśnić.

12. A jak Pan dostrzega innowacje w edukacji?

A edukacja? Szczerze? Lekcja w szkole, każda lekcja – **musi być spektaklem**. Spektaklem, na który się czeka, jak na kolejny odcinek serialu. To niełatwe – ale możliwe. Inaczej może: będą tematy łatwiejsze do zbudowania dobrego scenariusza, będą trudniejsze... innowacją będzie znaleźć klucz do systemu. A z mojej najbardziej ulubionej bajki: marzę o tym, żeby w każdej szkole powstawało małe centrum nauki... najlepiej: budowane i prowadzone przez samych uczniów. Z pokolenia na pokolenie... Tematyka – dowolna, tak jak w dużych placówkach: u jednych aerodynamika i lotnictwo, u innych elektryczność i magnetyzm, gdzie indziej – geologia... Żeby można było odwiedzać się nawzajem... **Budujemy i eksperymentujemy!** Można w ten sposób nawet uczyć języka Ojczystego, albo fizyki: na WueFie. Wiedza, jak tylko zobaczy takie, choćby najskromniejsze warunki – przyjdzie chętniej. Tak jak radzili dawni Mistrzowie...

--> Serdecznie dziękuję za rozmowę - dr Julian Piotr Sawiński, naczelny redaktor „NE”

**Wyniki III edycji konkursu fotograficznego
"Wokół nas - ludzie, miejsca, sytuacje"**

Dziękujemy wszystkim uczniom i nauczycielom, którzy odpowiedzieli na nasz konkurs. Wpłynęło 187 zdjęć i większość z nich była na bardzo wysokim poziomie. Członkowie komisji długo dyskutowali przed podjęciem ostatecznej decyzji. Przy wyborze zdjęć kierowaliśmy się następującymi kryteriami: zgodność z tematem konkursu, wartość artystyczna i estetyka. Wszystkim nagrodzonym i wyróżnionym uczniom serdecznie gratulujemy. Podsumowanie konkursu i wręczenie nagród odbyło się 30 maja 2015 r. w CEN w Koszalinie.

Nagrodzone i wyróżnione zdjęcia

Lp.	Autor	Tytuł	Szkoła/placówka	Lokata	Imię i nazwisko opiekuna
S Z K O Ł Y P O D S T A W O W E					
1.	Karolina Kosmala	„Wybrzeże-kochane od dziecka”	SP nr 2 w Płotach	I miejsce	Dorota Wójcik
2.	Julia Górz	„Najeżone zabawy”	Przedszkole Samorz. w Mścicach	II miejsce	Anna Szostak
3.	Jakub Nowakowski	„Kolory morza”	Prywatna SP „Morska kraina” w Kołobrzegu	III miejsce	Joanna Nienałtowska
4.	Nicolas Bukowiński	„Niezwykłe muzeum i pasja mojego taty. Podczele”	Prywatna SP „Morska kraina” w Kołobrzegu	wyróżnienie	Joanna Nienałtowska
5.	Maksymilian Kuciński	„Nikt i nic nie odbierze mojej ziemi”	SP nr 4 w Białogardzie	wyróżnienie	Magdalena Traczyk
6.	Nikola Serafin	„Na emeryturze”	SP Piaski 78-460 Barwice	wyróżnienie	Iwona Sprusińska-Kowal
G I M N A Z J A					
7.	Adrianna Rucińska	Przystań dla duszy	Gimnazjum Miejskie nr 1 w Sławnie	I miejsce	Alicja Pawełek
8.	Kacper Szcześniak	Zamrożona tajemnica	Gimnazjum w Grzmiącej	II miejsce	Monika Stokowiec
9.	Hanna Mrowińska	Serce Pomorza	Gimnazjum Miejskie nr 1 w Sławnie	III miejsce	Alicja Pawełek
10.	Wiktoria Zająć	Ach, ta zima!	Gimnazjum w Malechowie	wyróżnienie	Dorota Maniak
1.	Natalia Tarnogrodzka	Człowieka można zniszczyć, ale nie pokonać	Gimnazjum w Grzmiącej	wyróżnienie	Monika Stokowiec
1.	Agata Ułasiuk	Niebezpieczna sytuacja	ZS Publicznych w Polanowie	wyróżnienie	Emilia Pyżuk
1.	Adrianna Jęcek	Zachód słońca nad Debrem	Zespół Szkół w Tymieniu	wyróżnienie	Dorota Stryjewska - Bryzek

--> WYNIKI KONKURSU FOTOGRAFICZNEGO

Wyniki III edycji konkursu fotograficznego "Wokół nas - ludzie, miejsca, sytuacje" – cd.

„Wieczne poruszenie” - zdjęcie wyróżnione w konkursie (fot. K. Rak)

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE I INNE PLACÓWKI

1.	Patryk Kretschmer	Bez tytułu	ZS nr 9 w Koszalinie	I miejsce	Rafał Traczyk
1.	Julia Markowska	Przemijanie	Pałac Młodzieży	2 miejsce	Monika Kalkowska
1.	Karolina Grzejdak	Popołudnie nad rzeką	ZS nr 7 w Koszalinie	3 miejsce	Patrycja Danneman-Dziekiewicz
1.	Anna Jędruszczak	Lokalny patriotyzm	ZS nr 7 w Koszalinie	wyróżnienie	Patrycja Danneman-Dziekiewicz
1.	Karina Byrzykowska	Złoto natury	ZS nr 7 w Koszalinie	wyróżnienie	Patrycja Danneman-Dziekiewicz
1.	Katarzyna Rak	Wieczne poruszenie	Ośrodek SiW OHP Mielenko Drawskie	wyróżnienie	Urszula Babicka

Zawsze patrz na jasną stronę życia

Myśleć pozytywnie wcale nie jest łatwo, szczególnie jeśli nikt nas tego nie uczył. Jednak warto włożyć sporo wysiłku, by zdobyć tę umiejętność. Oto niektóre sposoby, które mogą nam w tym pomóc – opracowane przez kogoś o pseudonimie „meh” na podstawie strony www.themindunleashed.org. [1,2]. Warto poznać!

1. Bądźmy wdzięczni. Nauka wdzięczności za wszystko, co dzieje się w życiu jest fundamentem pozytywnego myślenia. Jeśli to czytasz, to znaczy, że masz dostęp do komputera, Internetu. Bądź za to wdzięczny. Wyrażaj wdzięczność ludziom, którzy Cię otaczają. Wszystko **co masz, traktuj jak przywilej**, a nie jak coś co Ci się należy.

2. Nie dramatyzujmy. To niewłaściwa skłonność. Aby się jej pozbyć trzymaj się z daleka od ludzi, którzy robią przysłowiowe „sceny” o wszystko pod słońcem. Nawet jeśli ich żale nie dotyczą Ciebie, zwiększają prawdopodobieństwo zatrucia Twojego umysłu. A przecież należy **żyć w radości i wdzięczności**, a nie w zbędnych konfliktach.

3. Zapewnijmy sobie wsparcie. Otaczaj się przyjaciółmi i ludźmi gotowymi Cię wspierać. Sami przecież najlepiej wiemy, kto ma na nas zbawienny wpływ, a kogo lepiej unikać. **Ostrożnie wybierajmy przyjaciół.**

4. Bądźmy odpowiedzialni. Nauka bardziej pozytywnego myślenia zaczyna się od podjęcia decyzji i przejęcia inicjatywy. **Trzeba chcieć być szczęśliwszym.** Należy również wziąć odpowiedzialność za to, co w życiu poszło źle i podjąć decyzję, że Ty możesz zmienić to na lepsze.

5. Bądźmy uprzejmi, mili dla ludzi. Tak po prostu. Uprzejme traktowanie innych tworzy pozytywną **energię, która do Ciebie wróci.** Każdy jest wygranym w tej sytuacji.

6. Zarezerwujmy czas dla siebie. Czasami potrzebujemy czasu, aby zwolnić tempo. Pomaga w tym joga, medytacja, muzyka, spacer, łowienie ryb... Krótki urlop na **zanurzenie się w głąb siebie** daje znakomite efekty i uczy optymizmu.

7. Bawmy się. Kiedy się dobrze bawisz, negatywne myśli nie mają do Ciebie dostępu. Śmiech, rozbawienie, podekscytowanie znakomicie chronią przed pesymizmem. Jeśli tylko nikt przez to nie cierpi – **baw się i używaj życia.**

8. Nauczmy się wybaczać. Sztuka wybaczenia nie jest prosta. Nie warto jednak tracić czasu na rozwodzenie się nad czymś, co już się wydarzyło. Sprawy przeszłe, przeszłymi powinny pozostać. Przebaczenie pozwala ruszyć dalej w drogę. **Radość i pozytywne myślenie** nie mogą być osiągnięte, jeśli ciągle trzymają Cię nierozwiązane konflikty i zaszłości.

9. Nie rozmyślajmy za dużo. Zaabsorbowanie szybkim tempem życia sprawia czasem, że skupiamy się na szarej teraźniejszości, zamiast spojrzeć na życie z szerszej perspektywy. Pamiętajmy, że ciężka praca i determinacja w końcu przyniosą efekty. Tak długo, jak robisz coś, **by udoskonalać siebie**, nie zamartwiaj się tym, co może nadejść [1,2].

1. meh (oprac.), *Zawsze patrz na jasną stronę życia* – oprac. na podstawie www.themindunleashed.org
2. www.charaktery.eu/wiesci-psychologiczne - dostęp z 28.01.2015.

Jakie są walory tworzenia uczniowskich filmów?

Wiele jest ciekawych i skutecznych strategii aktywizowania oraz motywowania uczniów do uczenia się i pracy nad sobą. Jednym z ciekawszych jest filmowanie, tj. tworzenie własnych filmów. Ono motywuje, inspiruje, wyzwala inicjatywę i aktywizuje, angażuje umysł, zmysły, ręce i emocje. Uczy krytycznego myślenia i rozwiązywania problemów. Jak więc stymulować do tworzenia filmu, obserwacji, krytycznego myślenia i współdziałania? Po co i jak filmować w edukacji?

→ Dlaczego tworzenie filmu angażuje do uczenia się?

Wśród różnych sposobów aktywizowania i motywowania uczniów do uczenia się oraz pracy nad sobą, ważne są te, które odnoszą się do osobistych celów. Motywować do uczenia się można różnie. Jednym z ciekawszych sposobów jest filmowanie, tj. tworzenie własnych filmów, np. biologicznych, przyrodniczych czy historycznych. Ich projektowanie i nagrywanie motywuje, inspiruje i aktywizuje. **Angażuje umysł, zmysły, ręce oraz emocje i uczucia.**

Walorem filmowania jest to, że stymuluje ono do tworzenia i wyzwala inicjatywę, uczy dokładnej obserwacji i krytycznego myślenia. Uczy też współdziałania i udzielania wzajemnej pomocy. Jak filmować w ramach przedmiotowej, np. geograficznej czy biologicznej edukacji? Odpowiedź na to pytanie jest m.in. w artykule pt. „*Filmowanie inspiruje i aktywizuje* [Sawiński 2015¹] – w „Nowej Szkole”.

Fascynacja młodzieży kamerą i filmowaniem (fot.

www.edunews.pl)

→ Na czym polega magia filmu i kina?

Wiele osób bardzo lubi oglądać i przeżywać filmy. To dla nich swoista przyjemność i rodzaj pasji, a może nawet jest to jakaś magia, albo i opętanie. Ale tu naprawdę nie chodzi o magię kina czy filmu, ale o tworzenie własnych filmów przez uczniów w szkole. Można śmiało powiedzieć, że nauczyciele przedmiotów przyrodniczych nie boją się filmów, bo od dawna wykorzystują je w dydaktyce.

Wykorzystywanie dydaktycznych filmów jest (powinno być) działaniem powszechnym na różnych przedmiotach nauczania, nie tylko na przedmiotach przyrodniczych. Ale teraz nadchodzi **moda na własne filmowanie**, tj. wymyślanie i nagrywanie własnych filmów przez uczniów. Jest to interesująca metoda nauczania - uczenia się, bo motywująca, inspirująca i aktywizująca uczniów oraz nauczycieli. Tworzenie własnego filmu aktywizuje i angażuje. Warto tworzyć własne filmy, aby pokazać je innym i dowartościować siebie.

¹ J. P. SAWIŃSKI, *Filmowanie inspiruje i aktywizuje*. „Nowa Szkoła” 2015 nr 5, s. 32-37.

Jakie są walory tworzenia uczniowskich filmów? – cd.

→ Dlaczego media tłumią potencję mózgu?

Współczesne media mają dziś mocną, wręcz wyjątkową pozycję w społeczeństwie. Spełniają wyjątkową rolę w społecznym i osobistym życiu. Zbierają bardzo różne opinie, a w szkole trudno jest ich nie dostrzegać i wykorzystywać. Edukacja medialna i filmowa – to temat ważny i szeroki, wymaga szerszego omówienia, ale wracając do tematu warto wspomnieć, że filmy, w szczególności przyrodnicze, prezentują całe bogactwo wrażeń, emocji i wzruszeń, które doświadczamy podczas ich oglądania i przeżywania. Film fabularny czy dokumentalny, dla wielu był i jest nadal **interesującym medium**, przy którym chętnie spędza się wolny czas. Tu jednak nie chodzi o oglądanie filmów, ale ich samodzielne tworzenie.

Wielu dziś wskazuje, że media odciągają nas od problemów realnego życia. Znany w Polsce i na świecie, ceniony reżyser Lech Majewski w ciekawym wywiadzie z red. Karoliną Pasternak dla „Newsweek Polska” – wskazał na rozszerzającą się bezmyślność, która cechuje dziś wielu ludzi. Powiedział m.in., że: Ten rodzaj bezmyślności na jawie jest rozpowszechniony – wpatrujemy się w ekrany komputerów, telewizorów, gier. Media tłumią potencję mózgu”. Trudno nie zgodzić się z tą tezą. Choć prawdą jest, że zasięg oddziaływania mediów jest ogromny i **lepiej jest z nimi żyć w zgodzie**.

→ Jak aktywizować i zaangażować uczniów do filmowania?

Właściwy produkt w postaci filmu wymaga odpowiedniego montażu, który jest wymagający. Jego samodzielne tworzenie inspirowane do tworzenia i **wyzwała inicjatywę**, uczy obserwacji, krytycznego myślenia i współdziałania, a także dokładności, pomysłowości i kreatywności. Warto próbować swoich sił w tworzeniu filmów, np. edukacyjnych, medycznych, przyrodniczych itd. Czy jest sens pytać: Po co szkolnej edukacji dydaktyczne filmy? Dość powszechnie znane są nauczycielom liczne walory kształtujące i motywujące dobrych filmów.

Wielu młodych ludzi, szczególnie dorastająca młodzież, zwykle ma inne spojrzenie na naszą rzeczywistość i jej aktualne problemy. Z pewnością pomoże na filmowanie spojrzeć inaczej, bo dziś wielu innowatorów proponujących reformy i zmiany w edukacji, wskazuje na potrzebę podniesienia skuteczności szkolnej edukacji. Chodzi przede wszystkim o konieczność zwiększenia poziomu **aktywności i zaangażowania** uczących się we własne uczenie się i rozwój. Domagają się planów i działań zmierzających do zmiany naszego myślenia o uczeniu się i edukacji oraz strategii szkolnego kształcenia.

→ Jak lepiej stymulować zaangażowanie uczniów?

Ważnym zadaniem nauczyciela jest stymulowanie odpowiedniej aktywności i zaangażowania się w uczenie się. Można więc śmiało w tym zakresie przypomnieć nauczycielom, że spełnienie naszych pragnień i marzeń o ładnie zaangażowanych uczniach w klasie zależy przede wszystkim od nas samych. Bo nasze **zaangażowanie w coś widzą uczniowie**. Ono często jest zaraźliwe w tym pozytywnym znaczeniu.

Warto więc prezentować im przy różnych okazjach (w szkole i poza nią) swoje zainteresowania, zamiłowania i pasję (hobby), bo przecież warto rozumieć i pamiętać, że:

→ *Każdy uczący chciałby mieć zaangażowanego ucznia, ale także uczniowie chcieliby mieć zaangażowanego w swoją pracę nauczyciela.* [Małgorzata Mikut, 2015²]

² M. MIKUT, *Zaangażowanie*. „Refleksje” 2015 nr 1, s. 58-61.

Jakie są walory tworzenia uczniowskich filmów? – cd.

→ Jak media i filmowanie zmieniają nasze myślenie?

Wiele dziś mówi się i pisze o potrzebie zmiany naszego myślenia o świecie i ludziach, w tym o szkolnej edukacji. Bardzo ważne więc powinno być pytanie o to, po co i jak to zrobić? Warto pomóc znaleźć odpowiedź na zasadnicze dla nauczycieli i edukacji pytanie: **Jak zmienić wzorce naszego myślenia?** [Sawiński 2014³]. Właśnie ta zmiana naszego myślenia jest istotnym problemem obecnej, niestety, stale jeszcze dość tradycyjnej i słabo aktywizującej uczniów szkoły. Nad tym pytaniem z pewnością warto się głębiej zastanowić!

Własne filmowanie – jako projektowanie i tworzenie autorskich filmów, nie jest obce nauczycielom. Moda na własne filmowanie bierze się oczywiście z powszechnego dziś dostępu do mobilnych urządzeń TIK. Są wśród nas tacy, którzy od wielu lat z zainteresowaniem i nawet pasją, z poczuciem edukacyjnej misji, poszukują oraz za wszelką cenę pragną stale doskonalić własny warsztat pracy. Nagrywanie własnych filmów pozostawia względnie **trwały ślad w umysłach** ich twórców. Jest swoistą alternatywą wobec obecnie stosowanych metod nauczania w szkole i nauczaniu.

„Niebezpieczna sytuacja” – zdjęcie wyróżnione w konkursie „Stąd jesteśmy” (fot. Agata Ułasiuk)

→ Dlaczego przy filmowaniu trzeba mieć pomysł?

Walorem młodzieżowego filmowania jest często rodzące się zafascynowanie filmem akcji i sztuką filmową w ogóle. Niektórzy z pewnością marzą, by zostać filmowcem. „Film jest medium wciąż **świeżym i ciekawym**, który uczy młodych ludzi uważnej obserwacji, krytycznego myślenia, swobody wypowiedzi i inspirowanie do własnej twórczości. Ale nawet najlepszy film sam w sobie nie sprawi, że uczeń będzie pracować bardziej kreatywnie. Na zajęcia z filmem trzeba mieć pomysł.” [Traczyk 2013⁴]. To interesująca myśl artykułu pt. **Szkoła w kadrze**, który wskazuje, że na filmowanie młodzieży można dziś spojrzeć inaczej.

³ J. P. SAWIŃSKI, *Jak zmienić wzorce naszego myślenia?* – www.eid.p – z 09.10.2014.

⁴ Z. TRACZYK, *Szkoła w kadrze*. Edunews.pl – z 30.08.2013.

Jakie są walory tworzenia uczniowskich filmów? – cd.

Warto więc rozumieć, że tworzenie filmów przez uczniów może być **impulsem do doskonalenia** sztuki kształcenia. Domaga się przemyślanego, nieszablonowego plan pracy z uczniami i scenariusza filmu, a najważniejsze, że pozytywne nastawienie nauczyciela do tej metody pracy, w połączeniu z autentycznym jego entuzjazmem i zaangażowaniem, przekłada się także na autentyczne zaangażowanie uczniów. W tym zakresie warto pamiętać słowa Alberta Einsteina, że:

→ *Jeśli ludzkość ma przetrwać będzie nam potrzebny zasadniczo nowy sposób myślenia.* [Albert Einstein]

→ Czy i jak filmowanie motywuje do uczenia się?

Wielu młodych ludzi interesuje się filmowaniem i niestandardową, kreatywną pracą nad filmem. Ona zwykle zaczyna się od oglądania różnych filmów, ich analizy i krytycznej oceny walorów oraz słabych stron. Potem jest zwykle pisanie recenzji i konkretyzacja pomysłu, koncipowanie fabuły, pisanie scenariusza i samo kręcenie scen filmu. W projekcie **Filmoteka Szkolna. Akcja!** - nauczyciele realizują z uczniami projekty filmowe, prowadzą lekcje z wykorzystaniem pakietu Filmoteki Szkolnej i kręcą pierwsze profesjonalne filmy. Uczestnicy tej akcji często **zaskakują swoją pomysłowością i przedsiębiorczością** [www.ceo.org.pl⁵].

Wiele jest już miast w Polsce, gdzie "Filmoteka Szkolna na Kółkach" działa z dużym powodzeniem. Na przykład w Poznaniu, w ramach tej akcji grupa uczniów **podróżowała po Polsce**, poznając filmowe miejsca i uczestnicząc w różnorodnych warsztatach. W Krakowie młodzież organizowała profesjonalne projekcje filmowe i dyskusje. Takie dobre przykłady opisuje Zofia Traczyk [2013,2014⁶] w swych e-artykułach na portalu Edunews.pl. Warto poznać!

→ Czy konkursy zachęcają do filmowania?

Młodzieżową przygodą z filmowaniem jest także konkurs filmowy ogłaszany przez CEN w Koszalinie, organizowany z inicjatywy Urzędu Marszałka Zachodniopomorskiego. Zaprasza się do niego uczniów wszystkich typów szkół i placówek oświatowych oraz nauczycieli. Jest to konkurs fotograficzny pn. **Wokół nas – ludzie, miejsca, sytuacje** i filmowy pn. **Stąd jesteśmy**. Laureaci otrzymają dyplomy i nagrody. Wyróżnione zdjęcia są prezentowane na wystawie w CEN, a filmy są pokazane uczestnikom konferencji podsumowującej projekt, zwykle pod koniec maja danego roku [www.cen.edu.pl/Pomorze Zachodnie – TO MY!⁷].

Wielu młodych ludzi jest bardziej krytycznych niż dorośli. To warto wykorzystać podczas filmowania. Fabułę oglądanego filmu, czy dowolny inny element filmowego dzieła, warto poddać dokładnej analizie i rozebrać na elementarne części. Można **analizować i omówić** dokładnie początek filmu, ważniejsze fakty, sceny, cechy bohaterów, ich zachowanie, problemy i fabułę filmu. Warto też omówić wrażenia i odczucia, jakie wywarł dany film na odbiorców, odwołując się do przykładów własnych, życiowych, dawnych i dzisiejszych. Ważniejsze edukacyjne walory filmowania będą przedstawione w II części (cdn).

dr Julian Piotr Sawiński – CEN w Koszalinie

⁵ <http://www.ceo.org.pl/pl/filmotekaskolna>

⁶ Z. TRACZYK, *Szkoła w kadrze*. Edunews.pl – z 30.08.2013; tenże: *Pomysł na film w szkole*. Edunews.pl – z 21.02.2014.

⁷ [www.cen.edu.pl/Pomorze Zachodnie – TO MY!](http://www.cen.edu.pl/Pomorze_Zachodnie_-_TO_MY!)

Zarządzanie efektywnością - III zjazd Akademii Zarządzania „Dyrektora Szkoły”

Zarządzanie efektywnością edukacji, tj.: „Jak wykorzystywać potencjał organizacji w zarządzaniu szkołą i jak efektywnie kierować zespołem?” - to główne kwestie, jakim był poświęcony III zjazd Akademii Zarządzania „Dyrektora Szkoły”, który odbył się 28 maja 2015 r. w Warszawie. Dlaczego ten temat jest ważny?

www.oswiata.abc.com.pl

Zarządzanie efektywnością a ocena nauczyciela

Zjazd uczestników Akademii Zarządzania „DS” rozpoczął się od wykładu **Katarzyny Koszewskiej**, trenerki w dziedzinie psychoedukacji, która przedstawiła problemy oceny pracy nauczyciela. Stwierdziła m.in., że: "Ocena pracy nauczyciela jest procesem, który podlega różnorodnym uwarunkowaniom nie tylko prawnym, ale również psychologicznym. To, aby była ona w miarę niezależna od preferencji czy osobistych odczuć oceniającego (dyrektora szkoły, placówki oświatowej) należy mieć świadomość procesów poznawczych, które wpływają na obiektywność, rzetelność i trafność oceny; umieć identyfikować psychologiczne pułapki oraz używać motywujących do rozwoju sformułowań" - podkreśliła prelegentka [1].

Zarządzanie efektywnością a manipulacja

Zainteresowanie uczestników wzbudził wykład psychologa, autora licznych artykułów o psychologicznych aspektach edukacji - **dra Tomasza Garstki**, który prezentował temat: „Jak się bronić przed niechcianym wpływem i manipulacją?” Uczestnicy zjazdu poznali także pomysły na stymulację pracy mózgu i urozmaicenie zajęć, które przedstawił dr **Grzegorz Więclaw** [1]. Warto poznać szczegóły.

1. www.oswiata.abc.pl/czytaj - Zarządzanie efektywnością - tematem III zjazdu Akademii Zarządzania Dyrektora Szkoły

„Dyrektor Szkoły” 2015 nr 5 (fot. www.dyrektorszkoly.pl)

Jacy nauczyciele – taka szkoła

Na ogół wszyscy, zarówno teoretycy jak i praktycy edukacji, zgodni są co do tego – że, poczynawszy od 1989 roku oświata w Polsce zmienia się choć niekoniecznie w sposób ciągły, permanentny, by nie powiedzieć – oczekiwany. Tak też uważam i nawet zgodziłbym się z tezą lansowaną nie tak dawno przez nieodżałowanej pamięci Irenę Dzierzgowską⁸, jakoby nasza rodzima edukacja zmierzała „skokami do przodu”, choć niekiedy również i do tyłu⁹. Także zgoda co do tego, że pierwszy odczuwalny *skok* nastąpił jeszcze za rządów ministra Samsonowicza, drugi zaś – to reforma Handkego z 1999 roku.

Obawiam się jednak, że obecnie owo edukacyjne „skakanie” jest czy stało się bardzo, bardzo ograniczone, wręcz okazjonalne. Brakuje bowiem nie tyle samej chęci, bardziej ciekawości, pasji, a w konsekwencji – zdecydowanych, czy może raczej przekonanych do tego nauczycieli, choć oczywiście nie generalizuję.

Nauczycielski skok na głęboką oświatową wodę to oczywiście wyzwanie, a nawet i ryzyko. Ale i konieczność, bowiem głębokie przemiany osobowościowe nauczycieli są wręcz niezbędne do sprostania wymogom współczesnej szkoły. Czego zatem oczekuje się od nauczycieli? Powinni **być promotorami zmian**, specjalistami w dziedzinie metod kształcenia, znawcami przedmiotu nauczania, wrażliwymi na potrzeby swoich wychowanków, lokalnego środowiska, a przy tym oczywiście ludźmi twórczymi, w pełni dyspozycyjnymi¹⁰. Co w zamian – oczekiwanie społecznego uznania, godziwych warunków pracy, właściwego wynagrodzenia, prawa do indywidualnego rozwoju... Czy to tak dużo? Spójrzmy zatem na wizerunek ciągle jeszcze nowej szkoły, ciągle nowej, mimo że reforma wchodzi już, a może dopiero, w piętnasty rok swojej tam obecności.

Oczekiwania i możliwości

Miałem jakiś czas temu okazję, a i możliwość, analizowania wyników badań nad prestiżem zawodowym w Polsce, prowadzonych dość systematycznie przez Uniwersytet Warszawski, a ściślej – Instytut Socjologii UW. Wynikało z nich, co w pewnym sensie dla dalszych rozważań charakterystyczne, że nauczyciele niezmiennie i od lat lokowali się dość wysoko w tej – jak by nie mówić – hierarchii **społecznego szacunku**, bo zazwyczaj w czołowej piątce. Aby nie pozostawiać wątpliwości przywołam badania z lat 2005-2008, a także badania CBOS¹¹, które wskazują (dane z 2010 roku, późniejszych nie było – dop. mój), że we wspomnianym prestiżowym rankingu nauczyciele zajmowali nawet i trzecią pozycję, tuż za nauczycielami akademickimi i lekarzami, a jednak.

Podobnie wskazywały sondaże OBOP (rok wcześniej, dane z 2009 r.), choć tam nauczyciele byli oczko niżej, dając się jeszcze wyprzedzić zawodowym strażakom. Gdyby nawet przyszło uwzględniać ewentualny błąd statystyczny, to konkluzja jawi się nader oczywista – **opinia społeczna rozumie i docenia rangę nauczycielskiego zawodu, a raczej jego doniosłość**. Dziwne? Może i tak, ale statystyki nie da się oszukać, co by nie mówić. Skoro tak, to może czas najwyższy, by odesłać do obyczajnego lamusa znaną nam wszystkim środowiskową etykietę – „obyś cudze dzieci uczył”, choć zgoda co do tego, że nie wszystkich jednaką miarą mierzyć trzeba, no, ale umówiliśmy się co do statystyki. Jestem jednak absolutnie przekonany, że niegdysiejsza reforma stworzyła wystarczająco wiele możliwości, by nauczyciel mógł rozwijać, wzbogacać i doskonalić swój warsztat pracy.

⁸ **Irena Dzierzowska** (1948-2009) – nauczycielka, wybitny ekspert oświatowy, współtwórczyni reformy edukacji z 1999 roku, wiceminister edukacji narodowej, redaktor naczelna „Dyrektora Szkoły”.

⁹ **I. Dzierzowska**, *O wysoką jakość pracy szkoły i nauczyciela*, „Nowe w Szkole” 2005, nr 10, s. 12.

¹⁰ **K. Denek**, *Ku dobrej edukacji*, Toruń-Leszno 2005, s. 124.

¹¹ *Rocznik Statystyczny GUS*, Warszawa 2011.

Jacy nauczyciele – taka szkoła – cd.

Wiem, dla nauczycielskiej młodzieży zabrzmiałoby to jak *science fiction*, ale na szczęście nie ma już jedyne słusznego programu i podręcznika od Bałtyku do Tatr. Mało tego – można nawet pokusić się o opracowanie własnego autorskiego programu nauczania, co też coraz częściej staje się faktem. Dawno nie ma już lektur, które w podstawówkach były „od zawsze”, nie wszyscy młodzi Polacy muszą wędrować z sierotką Marysią lub zastanawiać się nad tajemnicami konstrukcji pieca chlebowego i zadawać sobie pytania, na które nie ma odpowiedzi – dlaczego spalono w nim Antkową siostrę miast ją wyleczyć?¹²

Nauczyciele uczestnicy konferencji „Agresja i przemoc rówieśnicza” (fot. A. Paczkowski)

Skoro przywołujemy *nowe* sprzed 15 laty, to wypada także przypomnieć, że od 2000 roku zreformowani nauczyciele sukcesywnie uzyskują nominacje wyznaczające ich stopnie zawodowe. W szkołach zaczęli wtedy (i dziś) pracować nauczyciele stażyści, kontraktowi, mianowani i dyplomowani. A że wspomniany awans nie jest oczywiście dany raz na zawsze – i słusznie – co jakiś czas odbywają się swoiste *przeszeregowania*, którym jednak coraz częściej towarzyszą oczekiwania, wręcz postulaty płynące ze strony władz kuratorskich (częściej) i samorządowych (rzadziej), że nauczyciele powinni być konsekwentni, energiczni, cierpliwi, rozwijać się i skutecznie przeciwstawiać zawodowemu zmęczeniu. Oczekiwania tyle słuszne, co i naiwne, tak sądzę, bo przecież nie można uformować nauczycieli według jakiegoś wyidealizowanego wzorca. Na to nie ma szablonu i dobrze, bo gdyby był – zatraciłaby się nauczycielska osobowość.

¹² B. Urbanek, *Programy i podręczniki sojusznikiem innowacyjnego eksperymentowania*, [w:] *Ewaluacja i innowacje w edukacji nauczycieli*, t.2, (red.) J. Grzesiak, Poznań 2007, s. 179.

Jacy nauczyciele – taka szkoła – cd.

Człowiek nie może być jednak konsekwentny, energiczny czy pomysłowy. Jest i zawsze będzie zróżnicowany pod względem osobowości i to w nim najcenniejsze. Różnice osobowości wyznaczają bowiem linię czy może lepiej – kierunek postępu. Tak rodzi się nauczycielska indywidualność, którą prędzej czy później docenią także uczniowie¹³.

W sumie więc, dzięki nowym zasadom kwalifikowania do zawodu, nauczyciele mogą teraz w znacznej mierze sami wpływać na swoje miejsce w szkole. Przebieg kariery zawodowej, nie krępujemy się i nie bądźmy zachowawczy, wyznaczają bowiem nasze działania w zakresie innowacji dydaktyczno-wychowawczych, a także podejmowanie czynności organizacyjnych bądź inwestycje we własny rozwój. Oznacza to też takie wykonywanie swojej pracy, by przychodzenie do szkoły sprawiało przyjemność nauczycielowi i jego uczniom. Kluczem wydaje się być ciągłe, **permanentne samokształcenie**. Dlaczego zatem ów tryb przypuszczający, czy coś przeszkadza bądź utrudnia nauczycielom doskonalenie zawodowe? Jeżeli, to przede wszystkim brak silnej motywacji do podnoszenia swych kwalifikacji. Jest on pochodną niezadowolenia z warunków bytowych i pracy.

Ponadto niedostatki życia codziennego uniemożliwiają zakup fachowej literatury, a obciążenie obowiązkami zawodowymi i rodzinnymi przeszkadza w systematycznym korzystaniu choćby z nieźle na ogół zaopatrzonych księgozbiorów bibliotek pedagogicznych. Dlatego aktualne staje się pytanie – na ile system edukacji obowiązujący w Polsce daje nauczycielom możliwości efektywnego doskonalenia się?¹⁴

Czy są jednak doceniani?

Właśnie! Wracając do przywoływanych we wstępie badań, warto wiedzieć, że sami nauczyciele własną, skądinąd wysoką społecznie pozycję oceniają zdecydowanie mniej entuzjastycznie. Ponad połowa jest bowiem zdania, że poważanie społeczne dla nich jest i tak mniejsze niż w przypadku innych zawodów, bo nijak się ma do wynikających z tego efektów. Stąd większość, bo 60 proc. ankietowanych nauczycieli nie poleciłoby tego fachu swoim bliskim. Odnotujemy jednak pewną niekonsekwencję, bo z kolei 80 proc. badanych stwierdziło, że uznanie rodaków ma pewien wpływ na ich zadowolenie z wykonywanego zawodu, a jednak. Nie zmienia to oczywiście faktu, że wspomniane statystyki aż nadto dobitnie wskazują, że **znaczna część środowiska nauczycielskiego jest wyraźnie sfrustrowana i skłonna do zaniżania stopnia użyteczności własnej profesji**. Aby jednak dopełnić ów kielich goryczy dodam, że ponad 80 proc. badanych przez CBOS nauczycieli uważa, że ich wynagrodzenie jest niższe niż w innych zawodach, a jedna trzecia ocenia własne warunki materialne jako złe¹⁵.

Zawód jest aż nadto wyraźnie sfeminizowany. Choćby w Szczecinku – 40-tysięcznym mieście, w grupie polonistów czy biologów mężczyzn praktycznie nie ma. Nauczycielka mianowana z powiedzmy 15-letnim stażem zawodowym oraz pełnym magisterskim i pedagogicznym przygotowaniem zarobi może półtora tysiąca netto, a na jakąkolwiek znaczącą podwyżkę nie ma raczej co liczyć. Ewentualnemu awansowi zawodowemu także nie towarzyszą gratyfikacje finansowe, jakich można było się spodziewać.

Nauczyciel dyplomowany, przypomnijmy – najwyżej dotąd osadzony w hierarchii zawodowej, może zarobić co najwyżej dwieście złotych więcej, niż jego mianowany kolega, *netto*. Celowo przy tym dodałem „może”, bo w szkołach – fakt, nie uogólniając – bywa to sytuacja hipotetyczna, co znaczy, że o wysokości nauczycielskich pensji decyduje, powiedzmy, układ, a *de facto* – liczba nauczycielskich nadgodzin, które w każdej szkole są znaczącym dodatkiem do comiesięcznych poborów. Pytanie, kto powinien te nadgodziny otrzymywać, a kto na nich dorabia – pozostawiam otwarte przypominając, że w naszym zawodzie, jak nigdzie indziej, powinna być ceniona **wiedza wsparta umiejętnościami**¹⁶.

¹³ B. Urbanek, *Pozostaną w sercu i w pamięci (ludzie-fakty-wydarzenia)*, Szczecinek 2015, s. 295.

¹⁴ K. Denek, *Uniwersytet w perspektywie społeczeństwa wiedzy. Przyszłość kształcenia nauczycieli*, Poznań 2011, s.42.

¹⁵ M. Boni (red.), *Młodzi 2011 – raport*, Warszawa 2011, s. 89.

¹⁶ B. Urbanek, *Kompetentny nauczyciel liderem zmian w edukacji*, [w:] *Kompetencje współczesnego nauczyciela, t.3*, (red.) A. Klim-Klimaszewska, Siedlce 2012, s. 193.

Jacy nauczyciele – taka szkoła – cd.

Mógłbym kontynuować te finansowe dywagacje, wspominając też o nagrodach z takich czy innych okazji i sposobie ich przyznawania, mógłbym.

Wylania, wspierać i promować najlepszych

Co takiego powinno się zatem stać, by wysokie uznanie dla nauczycielskiego stanu wiązało się nie tyle z powszechnie oczekiwaną podwyżką płac (choć to też), co z rzetelną wiedzą, umiejętnościami i postawami?¹⁷ Uważam, że potrzebna jest równowaga między kompetencjami w nauczonym przedmiocie a kompetencjami pedagogicznymi, między indywidualną wolnością i odpowiedzialnością a pracą zespołową w szkole, wreszcie między doskonaleniem zawodowym a rozwojem indywidualnych zainteresowań, aktywnym udziałem w życiu lokalnej wspólnoty, uczestnictwem w tzw. kulturze wysokiej, upowszechnianiem i publikowaniem swoich doświadczeń, przemyśleń. Dużo tego, ktoś powie – może i zbyt dużo, no ale skoro wyznaczać sobie cele, to sięgać wysoko, najwyżej.

Nauczyciele uczestnicy konferencji podczas wykładów (fot. A. Paczkowski)

Dodajmy, że wbrew pozorom nie są to zadania sięgające granic możliwości, przeciwnie. Skoro założymy – a przecież tego chcemy – że do codziennej pracy polskiej oświaty muszą zostać wprowadzone mechanizmy wylaniania, **wspierania i promowania najlepszych**, najzdolniejszych, najbardziej pracowitych młodych ludzi, to wydaje się, że najskuteczniejszą metodą pracy z nimi jest indywidualizacja realizowanego przez nich programu nauczania. Trzeba przy tym pamiętać, niestety, że ciągle jeszcze unicestwiają uczniowskie (i nauczycielskie) młode talenty słabi intelektualnie, pełni kompleksów nauczyciele. To jest problem, który powinna radykalnie rozstrzygnąć *Karta Nauczyciela*, oczywiście poprzez usunięcie jej z edukacyjnej codzienności. Nie może być bowiem urzędowego przyzwolenia na mierność, nigdzie, a w oświacie – szczególnie!

¹⁷ G. Gurud, *Ocena oceniania*, „Nowa Szkoła” 2007, nr 6, s. 11.

Jacy nauczyciele – taka szkoła – cd.

Mógłbym przytoczyć wiele faktów, zbyt wiele, na potwierdzenie tego, że ważne reformy ograniczane są poprzez ciągle dominujące jeszcze myślenie o edukacji jako o dziedzinie życia społecznego, która powinna się **opierać mechanizmom rynkowym**¹⁸ i być pod zdecydowaną kontrolą rządowej administracji oświatowej. Taki model odpowiada wielu edukacyjnym decydom, stąd też, mimo przekazania oświaty samorządom terytorialnym jako organom prowadzącym – decentralizacja polskiej oświaty ciągle jeszcze jest pojęciem aż nadto iluzorycznym. W konsekwencji – nauczycielska pragmatyka zawodowa staje się więc kolejnym anachronizmem, podtrzymywanym zarówno przez nauczycielskie związki jak i oświatowych urzędników, i samych nauczycieli, niestety.

Nie jest więc łatwe wspieranie i promowanie najlepszych w nauczycielskim zawodzie, ale warto i trzeba podjąć to wyzwanie. Warto przypomnieć dobre wzorce, tędy bowiem wiodła droga wprowadzenia do oświaty m.in. mechanizmów rynkowych – bonu edukacyjnego, rankingu szkół i nauczycieli, wolnego wyboru szkoły przez uczniów i rodziców, **wyboru samych nauczycieli** wreszcie odpowiedzialności za szkoły przez mieszkańców lokalnych wspólnot, także rodziców.

W wielu przypadkach w myśleniu o problemach edukacji w Polsce dominuje jeszcze spojrzenie instytucjonalne, co znaczy, że w centrum uwagi znajdują się problemy instytucji zwanej szkołą oraz jej pracowników, a dopiero w tle – tych, dla kogo szkoła jest czy została powołana, czyli uczniów i rodziców¹⁹.

Tę kolejność trzeba oczywiście odwrócić, w centrum uwagi kadry pedagogicznej powinien być przede wszystkim uczeń, a rodzice powinni mieć prawo do pełnej wiedzy dotyczącej **jakości pracy szkół** oraz uzyskiwanych przez nie efektów kształcenia. To jest zadanie dla tak właśnie myślących kreatorów edukacji i dlatego warto ich wspierać i promować.

BIBLIOGRAFIA:

1. **BONI M. (red.)**, *Młodzi 2011 – raport*, Warszawa: Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, 2011.
2. **DENEK K.**, *Ku dobrej edukacji*, Toruń – Leszno: Wydaw. Edukacyjne AKAPIT, 2005.
3. **DENEK K.**, *Uniwersytet w perspektywie społeczeństwa wiedzy. Przyszłość kształcenia nauczycieli*, Wydawnictwo Naukowe WSPiA, Poznań 2011.
4. **DZIERZGOWSKA I.**, *O wysoką jakość pracy szkoły i nauczyciela*, „Nowe w Szkole” Jelenia Góra 2005 nr 10.
5. **GURUD G.**, *Ocena oceniania*, „Nowa Szkoła” 2007 nr 6.
6. **PAWELSKI L.**, *Dyrektor szkoły jako szef współczesnej firmy*, „Nauczycielska Edukacja” 2005 nr 1.
7. **URBANEK B.**, *Programy i podręczniki sojusznikiem innowacyjnego eksperymentowania*, [w:] *Ewaluacja i innowacje w edukacji nauczycieli* (red.) J. GRZESIAK, Poznań: Wydaw. UAM, 2007.
8. **URBANEK B.**, *Kompetentny nauczyciel liderem zmian w edukacji*, [w:] *Kompetencje współczesnego nauczyciela*, (red.) A. KLIM-KLIMASZEWSKA, Siedlce: Wydaw. Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego, 2012.
9. **URBANEK B.**, *Pozostaną w sercu i w pamięci (ludzie-fakty-wydarzenia)*, Szczecinek: Wydaw. TEMPOPRINT, 2015.
10. **ZAJĄC A.**, *Stan i znaczenie kapitału ludzkiego oraz społecznego w cywilizacji wiedzy*, Rzeszów: Wydaw. Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2013.

Bogdan Urbanek - Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Twórczych, Szczecinek

Warto zapamiętać!

→ Bardziej pomagaj się człowiekowi, okazując mu jego pozytywny obraz niż wykazując nieustanne błędy. Normalnie każdy usiłuje upodobnić się do swojego najlepszego wizerunku.

[Albert Camus]

¹⁸ **A. Zajac**, *Stan i znaczenie kapitału ludzkiego oraz społecznego w cywilizacji wiedzy*, Rzeszów 2013, s.70.

¹⁹ **L. Pawelski**, *Dyrektor szkoły jako współczesny szef firmy*, „Nauczycielska Edukacja” 2005, nr 1, s.18.

Nauczyciel Muzyki Roku 2015 - konkurs

Po raz pierwszy w Polsce! Polskie Stowarzyszenie Edukacji i Animacji Muzycznej ogłasza ogólnopolski plebiscyt na najlepszego nauczyciela muzyki, przewodnika i opiekuna muzycznego. Organizatorzy pragną poznać i nagrodzić ludzi, którzy potrafią zaszcześcić miłość do muzyki, ciekawie i efektywnie jej uczyć. Uczestnikami konkursu mogą być nauczyciele w oświacie, w szkołach muzycznych, a także muzycy uczący, niezależnie od rodzaju muzyki dominującego w ich pracy [1].

Konkurs przebiegać będzie dwuetapowo. W pierwszym etapie przyjmowane będą przysyłane elektronicznie kandydatury, opatrzone uzasadnieniem i możliwie obszernym opisem pracy rekomendowanych osób. Jury wybierze 10 najlepszych kandydatów.

W drugim etapie kandydaci nominowani do nagrody poproszeni będą o udzielenie wywiadów i udostępnienie zdjęć i filmów ilustrujących ich pracę. Popularyzacja ich osiągnięć pedagogicznych i organizacyjnych będzie stanowić wspólną akcję społeczną organizatorów i partnerów konkursu na **rzecz dobrej edukacji muzycznej** w Polsce. Na podstawie zgromadzonych materiałów jury przyzna Nagrodę Nauczyciel Muzyki Roku 2015. Równolegle trwać będzie plebiscyt internetowy, w którym internauci przyznają odrębną nagrodę. Termin nadsyłania zgłoszeń w I etapie mija **30 września 2015 roku**.

Ogłoszenie wyników konkursu: styczeń 2016. Kandydatów na Nauczycieli Roku mogą zgłaszać dyrekcje placówek, koledzy z grona pedagogicznego, uczniowie, rodzice, organy prowadzące, kuratoria oświaty, także organizacje i instytucje, współpracujące z nauczycielem; dyrekcje i pracownicy instytucji kultury, uczestnicy zajęć i projektów, realizowanych przez kandydatów, organizacje pozarządowe i władze samorządowe.

Nauczyciel muzyki i jego uczeń (fot. K. Gajewski – www.eid.edu.pl)

Organizator: Polskie Stowarzyszenie Edukacji i Animacji Muzycznej

Patroni i partnerzy: Polska Rada Muzyczna, Portal Muzykoteka Szkolna, Fundacja Muzyka, jest dla wszystkich, Fundacja Wszystkie Mazurki Świata, TVP Kultura, II Program Polskiego Radia [1,2].

-
1. Red., Aktualności: Nauczyciel Muzyki Roku 2015 - trwa nabór zgłoszeń! – www.eid.edu.pl – z 17.05.2015.
 2. www.pseiam.pl

O konferencji „Agresja i przemoc rówieśnicza”

25 kwietnia 2015 r. zaprosiliśmy nauczycieli na konferencję AGRESJA I PRZEMOC RÓWIEŚNICZA. Konferencja cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem - przybyło do nas około 150 osób. Uczestnicy mieli okazję wysłuchać dwóch wykładów: pani dr Aleksandry Karasowskiej oraz pana Roberta Faryniarza.

Pani dr Aleksandra Karasowska podczas wykładu (fot. A. Paczkowski)

Pierwszy z nich - **Źródła, przejawy agresji a wiek dziecka** przybliżył problematykę zachowań agresywnych dzieci i młodzieży na różnych etapach rozwojowych. Ta wiedza jest potrzebna nauczycielom, ponieważ, aby móc przeciwdziałać zachowaniom destrukcyjnym wśród dzieci i młodzieży, warto traktować ich działania jako mniej lub bardziej konstruktywny sposób radzenia sobie z problemami rozwojowymi. Podczas drugiego wystąpienia - **Praca z uczniem przejawiającym zachowania agresywne** p. Aleksandra Karasowska przedstawiła sposoby postępowania z dzieckiem w stanie pobudzenia, w stanie wyciszenia oraz podczas ataku wściekłości.

Trzeci wykład pt. **Wiek dziecka a odpowiedzialność karna i cywilna** pana Roberta Faryniarza poświęcony był aspektom prawnym. Nauczyciele poznali podstawowe akty z zakresu prawa cywilnego oraz karnego regulujące odpowiedzialność ucznia za czyny karalne oraz odpowiedzialność za wyrządzone szkody. W czasie przerwy słuchacze mogli zapoznać się z najnowszymi tytułami, których tematyka dotyczy zagadnień poruszonych podczas konferencji.

Teresa Ogniewska – konsultant CEN w Koszalinie

Dzień Zachodniopomorski w CEN

30 maja 2015 r. w Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie odbył się Dzień Zachodniopomorski organizowany w ramach projektu **"Pomorze Zachodnie - TO MY!"**

W programie:

- 10.00 - Koncert - Międzyszkolny Chór „Dominanta”
- 10.30 - Pomorze Zachodnie nie tylko dla historyków i polonistów - wykłady dla nauczycieli i uczniów szkół ponadgimnazjalnych:
dr Tomasz Skonieczny, Z dziejów Pomorza Zachodniego, mgr Jadwiga Pulkowska, Ciekawe książki pisarzy naszego regionu
- 10.30 - Warsztaty plastyczne dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów
- 12.00 - Otwarcie wystawy fotografii uczestników konkursu i wręczenie nagród laureatom konkursów. Pamiątkowa fotografia laureatów i ich opiekunów (AW).

Zespół „Dominanta” z ZS w Mścicach podczas występów w CEN w Koszalinie (fot. www.facebook.pl)

III edycja konkursu filmowego "Stąd jesteśmy"

Dziękujemy za zainteresowanie naszym konkursem. W tym roku szkolnym wpłynęło aż 30 filmów. Komisja przyjęła następujące kryteria oceny filmów: zgodność z tematem, estetyka, wartość artystyczna. Autorom nagrodzonych filmów i ich opiekunom serdecznie gratulujemy. Uroczystość rozdania nagród i dyplomów odbyła się w Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie **30 maja 2015 r. Oto wyniki.**

<i>Tytuł</i>	<i>Lokata</i>	<i>Imię i nazwisko ucznia</i>	<i>Szkoła</i>	<i>Imię i nazwisko opiekuna</i>
O dzwonach zatopionych w jeziorze Trzesiecko	I lokata	Zespół „Akcja Animacja	ZS Społecznych STO w Szczecinku	Jolanta Sierpińska
Mariańska	II lokata	Igor Arczyński Szymon Benke	VI LO w Koszalinie	Jadwiga Pulkowska
Marzenie	III lokata	Nikola Gaszyńska	Zespół Szkół Plastycznych w Koszalinie	Monika Kalkowska
Szczecinek – daj się wkręcić	wyróżnienie	Sebastian Kanecki Anna Słowińska Piotr Tomczak Marcin Spernalowski Oliwia Bogdanowicz	Prywatne LO w Szczecinku	Aneta Chęcińska
Księżna Jadwiga i zamkowe duszki	wyróżnienie	Zespół „Akcja Animacja	ZS Społecznych STO w Szczecinku	Jolanta Sierpińska
Polanów – stąd jesteśmy!	wyróżnienie	Jan Ciesielski Oskar Mazur Jowita Komos Julia Gabrysia Klaudia Kaliniewicz Arkadiusz Sominka	Zespół Szkół Publicznych w Polanowie	Magdalena Błaszczek
W grupie różnie	wyróżnienie	Klaudia Jarosz	Zespół Szkół Plastycznych w Koszalinie	Monika Kalkowska

Organizatorzy zapraszali do „lajkowania” nagrodzonych filmów w III edycji Konkursu Filmowego „Stąd jesteśmy” na facebooku CEN w Koszalinie. Autorzy wybranego przez Państwa filmu konkursowego otrzymali nagrodę publiczności. (AW)

Oferta Koszalińskiego Parku Linowego AVANA

Park Linowy AVANA w Koszalinie przy ul. Rolnej zaprasza młodych i dorosłych do korzystania z jego atrakcji, który dostarcza dzieciom i nauczycielom mnóstwo emocji. Organizatorzy zapewniają, że na pierwszym miejscu stawiają na bezpieczeństwo. Nasz Park linowy Avana otrzymał certyfikat bezpieczeństwa: "Bezpieczny Park Linowy". Każdy uczestnik przechodzi obowiązkowo szkolenie z zasad asekuracji i bezpieczeństwa na trasie. Na potrzeby klientów tworzymy specjalne atrakcje, zmagania na trasach, imprezy, grillowanie... [1].

Atrakcje Parku linowego AVANA w Koszalinie (fot. Arch. Parku Linowego avana.pl)

➔ Organizatorzy zapraszają do kontaktu i na internetową stronę www.avana.pl.

Pozdrawiam - Joanna Zielonka - Koszalin

Park Linowy AVANA, Góra Chełmska - skrzyżowanie ul. Piłsudskiego i ul. Rolna
e-mail: koszalin@avana.pl; tel.: 605 640 707

1. ZIELONKA J., Informacja prasowa – Oferta Koszalin Park Linowy – z 20.04.2015.

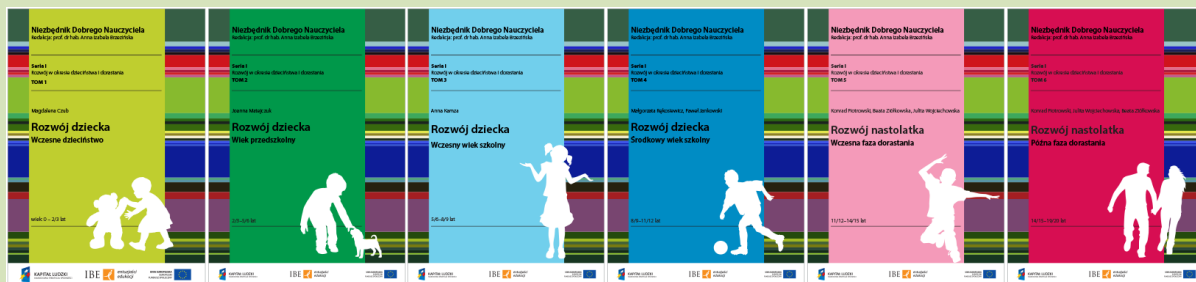
Jak lepiej zrozumieć uczniów?

Nauczyciel powinien dobrze rozumieć dziecko. Oto „Niezbędnik Dobrego Nauczyciela...” opracowany dla nauczycieli, opiekunów, pedagogów i wychowawców. W tytule podkreśla, że chodzi o dobrego nauczyciela. Jest serią publikacji napisanych przez różnych autorów i redagowanych przez prof. dr hab. Annę I. Brzezińską. Jest prezentacją najważniejszych zmian i osiągnięć rozwojowych dzieci oraz młodzieży. Warto poznać ciekawą książkę: Anna Izabela BRZEZIŃSKA (red.), *Niezbędnik Dobrego Nauczyciela. Seria 1. Rozwój w okresie dzieciństwa i dorastania*. Warszawa: Wydaw. IBE, 2014

Niezbędnik nauczyciela i rodzica

Nauczyciel dobry – to dziś raczej standard. Brzmi, jak ktoś średniej jakości. A przecież, dziś chodzi raczej o nauczyciela bardzo dobrego, tj. takiego, który potrafi aktywizować, inspirować, stymulować, zaangażować i przede wszystkim zmotywować itd. [3]. Prezentowany tu *Niezbędnik Dobrego Nauczyciela. Seria 1. Rozwój w okresie dzieciństwa i dorastania* – „przedstawia najważniejsze zmiany i osiągnięcia rozwojowe, czyli „kamienie milowe” w kolejnych etapach dzieciństwa i dorastania w obszarze fizycznym, emocjonalnym, intelektualnym i społeczno-moralnym.

Niezbędnik pokazuje także, jaką rolę w rozwoju odgrywają kontakty społeczne z dorosłymi, a jaką kontakty z rówieśnikami. Przygotowana seria opisuje **sześć etapów rozwojowych** człowieka – od wczesnego dzieciństwa po późną fazę okresu dorastania” [1].

Nasze rozwojowe zmiany

Nasz rozwój przebiega etapami. To wiadomo, ale chodzi o to, żeby lepiej rozumieć charakterystyczne zmiany poszczególnych okresów rozwojowych. Zdaniem autorów publikacji: „Seria przeznaczona jest głównie dla opiekunów, wychowawców i nauczycieli – w żłobkach, klubach malucha, przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych, a także dla pracowników klubów i świetlic. Słowem – dla osób pracujących na co dzień z dziećmi w różnym wieku i z młodzieżą. Także dla rodziców, chcących poszerzyć swe rodzicielskie kompetencje” [1].

Nauczyciele już dziś coraz lepiej rozumieją, że zadaniem szkolnej edukacji jest wspieranie indywidualnego uczniów, nie zaś zdobywanie, jak kiedyś, wiedzy i umiejętności. Bardzo słuszna jest więc podstawowa idea treści tego „Niezbędnika”, aby akcentować spojrzenie na funkcjonowanie dzieci i nastolatków z perspektywy rozwojowej poprzez udzielenie właściwych odpowiedzi na pytania i problemy dotyczące rozwojowych zmian młodego człowieka.

Niezbędne pytania o rozwój

Niezbędnik udziela dobrych odpowiedzi m.in. na takie pytania, jak:

- co dzieje się z dzieckiem i nastolatkiem w kolejnych etapach rozwoju?
- jak zmienia się odbiór świata i zachowanie dziecka/nastolatka?
- jakie są główne osiągnięcia rozwojowe w każdym kolejnym etapie dzieciństwa i dorastania?
- co wspiera, a co może zakłócać rozwój dziecka i nastolatka?
- jak otoczenie może zaspokajać podstawowe potrzeby rozwijającego się dziecka i nastolatka poprzez właściwą opiekę?
- jak zmienia się rola dorosłego w ciągu dzieciństwa i dorastania?
- na czym polega edukacja wspomagająca rozwój?
- dlaczego nie zawsze pomoc dziecku/nastolatkowi bywa skuteczna?
- ile samodzielności, a ile pomocy otoczenia wymagają dziecko i nastolatek?
- jak uczyć dzieci i młodzież, by rozwijać ich ciekawość i twórcze myślenie?
- jak wzmacniać zaufanie dzieci i nastolatków do ludzi i uczyć współpracy?
- gdzie szukać informacji, gdy dziecko/nastolatek zachowują się w sposób nietypowy?
- co robić, gdy dziecko/nastolatek nie radzą sobie w trudnych sytuacjach?
- jak monitorować proces rozwoju w okresie dzieciństwa i dorastania?
- na co zwracać uwagę obserwując aktualne zachowanie dziecka/nastolatka? [2]

Niezbędnik pomoże zrozumieć

„Niezbędnik...” – to więc poradniki, które mają pomóc zrozumieć, na czym polegają **zmiany rozwojowe** w każdym kolejnym etapie dzieciństwa i dorastania. W skład serii “Niezbędnik Dobrego Nauczyciela. Rozwój w okresie dzieciństwa i dorastania” wchodzi:

- 1/ Tom 1. Magdalena Czub: Rozwój dziecka. Wczesne dzieciństwo;
- 2/ Tom 2. Joanna Matejczuk: Rozwój dziecka. Wiek przedszkolny;
- 3/ Tom 3. Anna Kamza: Rozwój dziecka. Wczesny wiek szkolny;
- 4/ Tom 4. Małgorzata Rękosiewicz, P. Jankowski: Rozwój dziecka. Środkowy wiek szkolny;
- 5/ Tom 5. Konrad Piotrowski, Beata Ziółkowska, Julita Wojciechowska: Rozwój nastolatka. Wczesna faza dorastania;
- 6/ Tom 6. Konrad Piotrowski, Julita Wojciechowska, Beata Ziółkowska: Rozwój nastolatka. Późna faza dorastania [4].

➔ Niezbędnik... - **Poradnik warto poznać!**

➔ **Publikację można pobrać w formacie PDF.**

1. BRZEZIŃSKA A. I. (red.), *Niezbędnik Dobrego Nauczyciela. Seria 1. Rozwój w okresie dzieciństwa i dorastania*, Warszawa: Wydaw. IBE, 2014.

2. <http://eduentuzjasci.pl/publikacje> – dostęp z 04.02.2015.

3. SAWIŃSKI J. P., *Sposoby aktywizowania uczniów w szkole XXI wieku. Pytania, refleksje, dobre rady. Poradnik dla nauczycieli*, Warszawa: Wydaw. Difin, 2014.

4. www.glos.pl – Zrozumieć dziecko – poradnik dla nauczycieli.

- dr Julian Piotr Sawiński – Koszalin

O ludzkiej wdzięczności, która uskrzydla i „Charakterach”

O ludzkiej wdzięczności, która uskrzydla i daje szczęście – napisał w najnowszym numerze „Charakterów” Robert A. Emmons. Jest także artykuł o dramacie utalentowanych dzieci. Warto czytać i pogłębiać wiedzę o podstawach naszej psychologii oraz nabywać i rozwijać nowe, własne umiejętności psychologiczne.

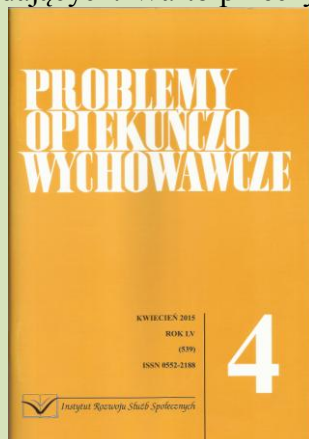
„Charaktery – Magazyn Psychologiczny” 2015/5 (fot. www.facebook.pl)

Ciekawy artykuł:

Agnieszka ROWICKA, Rozwój talentów wychowanków metodą tutoringu

Artykuł prezentuje problem diagnozowania i rozwijania talentów uczniów. Jest interesujący i ważny, bo przedstawia sposoby rozwijania talentów u wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych. Akcentuje znaczenie nowoczesnego doradztwa, czyli tutoringu.

Pięknym i cennym darem natury jest talent. Jest zdolnością wyjątkową, nieprzeciętną. Trzeba go traktować z należytą uwagą i wręcz wyjątkowo. Potocznie „talent” – to słowo, które określa ponadprzeciętne, wyjątkowe zdolności i umiejętności, które posiadają wybitni ludzie. Autorka przypomina, że precyzyjne zdefiniowanie tego pojęcia stanowi jednak problem, bo w literaturze istnieje wiele koncepcji talentu oraz charakterystyk osób go posiadających. Warto przeczytać! (JPS)

„Problemy Opiekunczo-Wychowawcze” – okładka nr 4/2015 (fot. Arch. IP CEN)

Warsztaty teatralne dla nauczycieli w BTD w Koszalinie

11-12 czerwca 2015 r. w Bałtyckim Teatrze Dramatycznym w Koszalinie odbyły się 2-dniowe teatralne warsztaty dla nauczycieli. Osobą prowadzącą zajęcia jest **Justyna Wielgus**.

Dyrekcja BTD promując te warsztaty w mediach społecznościowych informowała, że: ...siedzimy i chodzimy tak jak myślimy. Poobserwuj jak porusza się inny człowiek a szybko odgadniesz jego pozycję w życiu. Żyjąc, całe ciało nosi w sobie znaczenia i opowiada swoją historię, stojąc, siedząc, chodząc, będąc przebudzonym i śpiąc. Znaczenia i obrazy te wędrują przed oblicza filozofów, a pod stopy (...) aktorów. (Mabel Todd).

W trakcie warsztatu zostanie podjęta próba przyjrzenia się C I A Ł U - oraz praktykom jego używania. Uczestnicy uzyskają odpowiedź na pytanie, gdzie ukryte są granice i emocje własnego ciała? Spotkanie odbędzie się przy współpracy osób związanych z Instytutem Teatralnym w Warszawie i Stowarzyszeniem Pedagogów Teatru. Udział jest bezpłatny [1]. Bałtycki Teatr Dramatyczny w Koszalinie zaprasza zainteresowanych nauczycieli. (Red.).

1. www.facebook.com.pl – z 15.05.2015

Konkurs szkolny - „Niektórzy lubią poezję”

W roku szkolnym 2014/2015 Szkoła Podstawowa nr 7 im. Noblistów Polskich w Szczecinku ma zaszczyt zaprosić uczniów do udziału w Ogólnopolskim Konkursie Literackim pod nazwą "Niektórzy lubią poezję", który do ubiegłego roku szkolnego miał zasięg konkursu wojewódzkiego. Głównym celem konkursu jest rozwijanie zainteresowań literackich i twórczej aktywności uczniów.

Więcej na: <http://www.sp7szczecinek.eu/>

Ogólnopolski Dzień Talentów w PM 10 w Kołobrzegu

W Przedszkolu Miejskim nr 10 w Kołobrzegu dniach 21- 24 kwietnia 2015 r. odbył się „Festiwal Talentów”. Systematycznie od wielu lat nasze Przedszkole realizuje ogólnopolski program „Optymistyczne Przedszkole” i „Partnerskie Przedszkole”, stwarzając warunki do wszechstronnego rozwoju dzieci z ukierunkowaniem na rozwijanie inteligencji wielorakich, potencjału intelektualnego, emocjonalnego i artystycznego.

Tegoroczny Festiwal Talentów nosił tytuł „Podróż po Polsce”. W ramach festiwalu odbył się konkurs recytatorski „W krainie wierszy Brzechwy i Tuwima” – gdzie dzieci z wszystkich grup wiekowych prezentowały umiejętności recytatorskie i aktorskie.

Dzieci uczestniczyły w teatryku kukiełkowym „Ochrona fok” przygotowanego przez wychowawców i wędrowały po salach, gdzie czekały na nich różne działania edukacyjne takie jak: „Kraina bałtyckich ryb” – gdzie poznały środowisko morskie, bogactwo ryb, zawód rybaka oraz uczyły się nawyku zdrowego odżywiania. Brały udział w zabawach badawczych „Gdańsk okno na świat”, konstruowały i wypowiadały się w różnych technikach plastycznych na temat: „Jaka wielka jest Warszawa”. Zawędrowały do „Miasta Smoka Wawelskiego” - gdzie współdziałały w grach i zabawach sprawnościowych. Poznały legendy o Toruniu, dekorowały i konsumowały toruńskie pierniki. Podróż zakończyły w górach zapoznając się z folklorem góralskim, degustowały sery i uczyły się góralskiego tańca.

Ogólnopolski Dzień Talentów w PM 10 w Kołobrzegu – cd.

Na zakończenie Festiwalu dzieci prezentowały także swoje prace plastyczne, talenty taneczne i wokalne w „Koncercie wokально-taneczny”. Prezentacje talentów odbywają się także przy współdziałaniu z innymi przedszkolami miejskimi w ramach współpracy. Przedszkole Miejskie nr 10 od roku 2003 przez wiele lat było organizatorem Międzyprzedszkolnego Przeglądu Plastycznego dając możliwość prezentacji prac dzieci ze wszystkich kołobrzeskich przedszkoli ze zdolnościami i talentami plastycznymi. Od tego roku zmieniliśmy naszą formę

współpracy. Stąd I Międzyprzedszkolny Przegląd Taneczny, który organizowany będzie cyklicznie w **Międzynarodowym Dniu Tańca /29.04./**.

I Międzyprzedszkolny Przegląd Taneczny odbył się na dużej scenie Regionalnego Centrum Kultury. Przegląd w tym roku nosił tytuł „Podróż po Polsce” i przybliżył nasz kraj i naszą małą ojczyznę poprzez prezentacje tańców ludowych, regionalnych i narodowych. W nastrój i klimat ludowości wprowadziła na naszą rodzimą Kapela Solna. Po występach Kapeli dzieci z wszystkich przedszkoli miejskich udały się w podróż po Polsce prezentując tańce ludowe i regionalne.

Na zakończenie **przedszkolaki z 10** – zatańczyły „Kaszubskiego poloneza” przy akompaniamencie Kapeli Solnej.

Grażyna Kozłowska - Dyrektor Przedszkola Miejskiego Nr 10 w Kołobrzegu

Animacja poklatkowa jako metoda nauczania i wychowania

Doświadczenie w pracy zawodowej nauczyciela i metodyka, publikacje metodyczne i podręcznikowe, a także roczne prowadzenie zajęć z animacji w Zespole Szkół Społecznych STO w Szczecinku, pozwalają mi podjąć próbę zinterpretowania i opisanie innowacyjnej metody nauczania i wychowania, opartej na filmowej technice animacji poklatkowej. W swojej pracy pedagogicznej i dydaktycznej staram się być wierną zasadzie sformułowanej przez Irenę Wojnar, w jej koncepcji wychowania przez sztukę. Idea tego programu zawiera się w hasle „Otwarte oczy dla otwartego umysłu”.

W obecnej sytuacji proces nauczania podporządkowany jest zdobywaniu kompetencji pozwalających napisać jak najlepiej test. Ta wszechogarniająca testomania i rankingi prowokują do koncentrowania się na „wyścigu szczurów”. Na szczęście funkcjonują w szkołach (jak na razie) przedmioty artystyczne i zajęcia pozalekcyjne. Podczas zajęć z tych przedmiotów można kształtować kompetencje pomijane w nauczaniu „pod testy”, a później „pod klucz”. Są to - kreatywność i kompetencje społeczne.

Metoda animacji poklatkowej stwarza doskonałą okazję do przeprowadzenia zajęć opartych na pracy zespołowej. Żeby uzyskać zamierzony efekt, trzeba umiejętnie podzielić zadania dostosowując je do predyspozycji uczestników zajęć. Tak więc uzdolnieni plastycznie wykonują plany i elementy plastyczne służące do animacji, tzw. „komputerowcy” ogarniają kwestie związane z tworzeniem „avików” i montażem.

Dochodzą jeszcze dodatkowe zadania: narracja (u nas realizowana w kilku wersjach językowych), udźwiękowanie, oświetlenie, promocja, organizacja premiery itd. Każdy znajduje dla siebie zadanie do wykonania. Animacja poklatkowa jako metoda nauczania i wychowania łączy działania plastyczne z technologią komputerową w jednorodną całość. Celem podjęcia tego rodzaju zadania, realizowanego tą metodą, nie jest doskonały efekt końcowy, w tym przypadku znakomity film animowany.

Istotą tej metody jest sam proces tworzenia, najważniejsze jest kształtowanie umiejętności współpracy w zespole, odpowiedzialności za wykonanie powierzonego elementu wspólnego dzieła i nie nastawianie się na indywidualny sukces, ale na wspólnie tworzoną nową jakość. Dzięki temu kształtujemy i sprawdzamy kompetencje tak istotne w przyszłym funkcjonowaniu w społeczeństwie - kreatywność i kompetencje społeczne, a niemożliwe do zweryfikowania w testach.

Opisana metoda ma charakter aktywizujący i stymulujący. Metoda ta wpływa również na zmianę pozycji nauczyciela w procesie nauczania. Nauczyciel przestaje spełniać rolę autorytarnej osoby uczącej i wykładającej, a staje się sojusznikiem ucznia, osobą wspierającą ucznia w procesie tworzenia.

Jestem historykiem sztuki i równocześnie nauczycielem plastyki i historii sztuki, w związku z tym potrafię interpretować wartości zawarte w twórczości dzieci i młodzieży, oceniać tego rodzaju kreację, a przede wszystkim wyciągać wnioski wynikające z obserwacji dzieci i młodzieży pochłoniętej procesem tworzenia.

Młodzi twórcy intuicyjnie dążą do wzbogacenia statycznych kompozycji elementami dynamicznymi. Dzieci lepiące figurki z plasteliny wymyślają akcje i bawią się, improwizują i tworzą. Animacja poklatkowa stwarza możliwości nadania tej naturalnej potrzebie dziecięcej kreacji, formy trwalszej, pozwala zapisać proces twórczy w filmowej wersji, którą można

Efektem rocznej pracy zespołu „Akcja Animacja”, funkcjonującym w Zespole Szkół Społecznych STO w Szczecinku, jest stworzenie kilku filmów animowanych ilustrujących między innymi szczecińskie legendy. Udało nam się zdobyć nagrody w konkursach ogólnopolskich. Ale najistotniejszą wartością naszej pracy i największą satysfakcją dla mnie jest blask w oczach dzieci i młodzieży, ciągła chęć podejmowania nowych, wspólnych zadań i pomimo natłoku różnych zajęć, propozycje spotkań w soboty i niedziele, żeby tylko coś się w tej materii działo. Jednym słowem jestem dumna z tego, że „chce im się chcieć”.

Jolanta Sierpińska – nauczyciel plastyki w ZS Społecznych w Szczecinku

Trudny problem: Wartość przyjaźni w opinii młodzieży

Wielu uważa, że wielka jest wartość ludzkiej przyjaźni. Ten istotny dla pracy wychowawczej szkoły temat podjęto niedawno w ciekawym artykule o wartości przyjaźni. Chodzi o artykuł Danuty WOSIK-KAWALI i Małgorzaty MAJOREK pt. *Wartość przyjaźni w opinii młodzieży*, upowszechniony w miesięczniku „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze [1]. Warto poznać i przemyśleć!

Dlaczego przyjaźń jest w edukacji wartością istotną?

Wskazuje się, że przyjaźń jest jedną z istotnych wartości, jakie należy kształtować w działaniach wychowawczych. A wychowanie najczęściej jest ujmowane jako proces: „Czyli swoisty rodzaj ludzkiego działania odnoszący się do sfery emocjonalno-motywacyjnej dzieci i młodzieży (...). Przez oddziaływanie to rozumie się wywieranie wpływu na zmiany czy przeobrażenia w osobowości i zachowaniu, zwłaszcza opinii i przekonań o otaczającym świecie oraz postaw wobec ludzi, samych siebie i wartości” (Łobocki 1999, s. 11).

Czym jest prawdziwa przyjaźń?

Prawdziwa przyjaźń to:

- 1/ Niezawodność
- 2/ Zaufanie
- 3/ Zrozumienie
- 4/ Wsparcie
- 5/ Wspólny czas
- 7/ Szczerść
- 8/ Akceptacja
- 9/ Wspólne dobro
- 10/ Wierność – Warto przemyśleć!

1. ŁOBOCKI M., *ABC wychowania*. Lublin: Wydaw. UMCS, 1999.

2. WOSIK-KAWALA D., MAJOREK M., *Wartość przyjaźni w opinii młodzieży*. „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2015 nr 1, s.38-45.

II Ogólnopolski Kongres Tutoringu

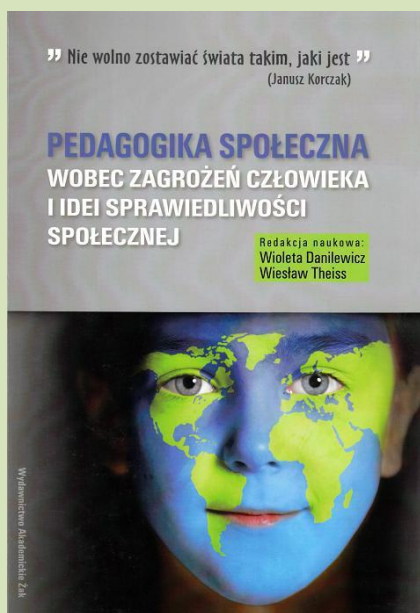
W Warszawie 15-16 maja 2015 r. odbył się II Ogólnopolski Kongres Tutoringu. Można powiedzieć, że był wyjątkowym spotkaniem pasjonatów wysokiej jakości edukacji i doradców – tutorów, którym zależy na wysokiej skuteczności uczenia się i edukacji. Był okazją do wymiany doświadczeń i zdobycia nowej wiedzy oraz ciekawych narzędzi edukacyjnych. Zdaniem organizatorów był inspiracją do dalszych działań w obszarze wartościowej edukacji. Więcej informacji jest na internetowej stronie Kongresu Tutoringu [1].

1. www.kongrestutoringu.pl

Nowości wydawnicze BP CEN

- Dydaktyka. Pedagogika. Wychowanie. Organizacja szkolnictwa

1. Codziennosc - **Codziennosc szkoły - nauczyciel** = The everyday life at school - teacher / pod red. Joanny M. Łukasik, Inetty Nowosad, Mirosława J. Szymańskiego. - Kraków : "Impuls", 2014. - 221 s. : il. ; 24 cm Pedeutologia; Nauczyciele - praca; Nauczyciele - badanie; Dyrektorzy szkół - praca
Sygn. 239549, 239550, *czyt.*239548
2. DIX, Paul - **Jak modelować zachowania uczniów i zarządzać klasą : wskazówki dla nauczycieli** / Paul Dix ; przekł. Sylwia Pikiel. - Wwa : Wydaw. Nauk. PWN, cop. 2013. - XV, [1], 212, [1] s. : il. ; 24 cm Dyscyplina szkolna - poradnik; Komunikacja interpersonalna - poradnik; Kara (psychol.) - pedagogika - poradnik; Nagrody - pedagogika - poradnik; Nauczyciele - a uczniowie - poradnik; Uczniowie - a nauczyciele - poradnik; Współdziałanie - szkolnictwo - poradnik; Zachowanie - psychologia - poradnik *Sygn.* 238736, *czyt.*238735
3. DYCHT, Marzena (1976-) - **Koncepcja pedagogiki specjalnej Zofii Sękowskiej** / Marzena Dycht. - Wwa : Wydaw. Salezjańskie [etc.], 2008. - 311, [1] s. : il. ; 21 cm Sękowska, Zofia (1924-1997) - twórczość; Pedagogika specjalna - historia - Polska - od 1944 r. *Sygn.* *czyt.*239475
4. DYCHT, Marzena (1976-) - **Koncepcja tyflopedagogiki w ujęciu Zofii Sękowskiej** / Marzena Dycht. - Wwa : Wydaw. Salezjańskie : Wydaw. Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, 2005. - 306, [2] s. : il. ; 21 cm Sękowska, Zofia (1924-1997); Niewidomi - nauczanie - Polska - od 1944 r. *Sygn.* 239477, *czyt.*239476

Pedagogika społeczna... - okładka (fot. www.empik.com.p)

5. EPSTEIN, Paul - **Z notatek obserwatora Montessori w praktyce** / Paul Epstein ; z jęz. ang. przeł. Magdalena Madej. - Wyd. 2. - Kraków : "Impuls", 2014. - 182 s. : il. ; 24 cm Metoda Montessori - poradnik *Sygn.* 239616, 239617
6. FRĄCKOWIAK, Marzena - **Dlaczego niektórzy nauczyciele zawsze odnoszą sukces?** / Marzena Frąckowiak. - Poznań : "eMPI2", 2010. - 256 s. : il. ; 24 cm Godzina wychowawcza - scenariusze zajęć; Samorealizacja - poradnik; Asertywność - poradnik; Nauczyciele - praca - poradnik; Osobowość - rozwój - poradnik; Komunikacja interpersonalna - szkolnictwo - poradnik; Autoprezentacja - poradnik; Konflikt - zapobieganie - poradnik; Wywiadówka - poradnik; Wypalenie zawodowe - zapobieganie - poradnik; Myślenie twórcze - nauczanie - scenariusze zajęć; Interakcja wychowawcza - poradnik; Motywacja - nauczanie - scenariusze zajęć *Sygn.* 239457, 239458, *czyt.*239456

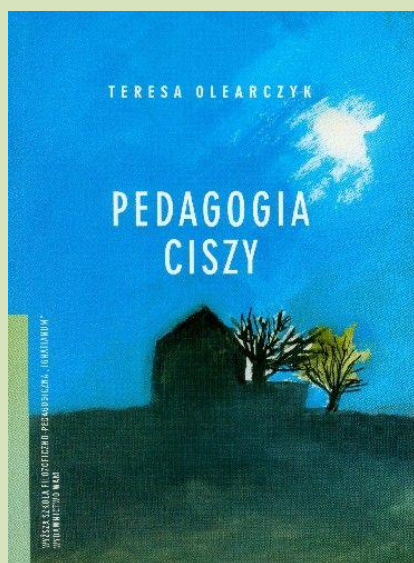
Nowości wydawnicze BP CEN

- Dydaktyka. Pedagogika. Wychowanie. Organizacja szkolnictwa – cd.

7. FRĄCKOWIAK, Marzena - **Gdy rodzic staje się roszczeniowy : poradnik dla nauczycieli** / Marzena Frąckowiak. - Poznań : "eMPI2", 2011. - 110 s. : il. ; 24 cm Stosunki interpersonalne - poradnik; Rozmowa - psychologia - poradnik; Rodzice - a szkolnictwo - poradnik; Komunikacja interpersonalna - szkolnictwo – poradnik *Sygn. 239460, 239461, czyt.239459*
8. KAŁUŻNY, Anna - **Diagnoza gotowości szkolnej sześciolatka** / Anna Kałuśny ; [il. Lidia Nowak-Chomicz]. - Wwa : Raabe, cop. 2012. - 68 s. : il. kolor. ; 30 cm Diagnoza pedagogiczna; Dojrzałość szkolna - badanie; Dziecko w wieku przedszkolnym - rozwój psychofizyczny – badanie *Sygn. 239496, czyt.239495*
9. LARSON, Jim (1942-) - **Najpierw pomyśl : trening umiejętności radzenia sobie z gniewem i agresją uczniów szkół ponadpodstawowych** / Jim Larson ; [tł. Stowarzyszenie Psychoprofilaktyki "Spójrz Inaczej"]. - Wwa : "Fraszka Edukacyjna", 2012. - 209 s. : il. ; 24 cm Uczniowie - psychologia; Agresywność - zapobieganie; Agresywność - zwalczanie; Przemoc w szkole - zwalczanie; Przemoc w szkole - zapobieganie; Gniew - zapobieganie; Gniew – zwalczanie *Sygn. 238486, czyt.238485*
10. LENART, Regina (nauki ekonomiczne) - **Zarządzanie wiedzą w tworzeniu konkurencyjności szkoły** / Regina Lenart. – Stan prawny na 1 maja 2014 r. - Wwa : Wolters Kluwer, 2014. - 249 s. : il. ; 24 cm Szkolnictwo - zarządzanie - Polska - 21 w.; Zarządzanie wiedzą - Polska; Śląskie, województwo (od 1999) - szkolnictwo i oświata *Sygn. czyt.239506*
11. NOWAKOWSKA-SIUTA, Renata - **Pedagogika porównawcza : problemy, stan badań i perspektywy rozwoju** / Renata Nowakowska-Siuta. - Kraków : "Impuls", 2014. - 340 s. ; 21 cm Pedagogika porównawcza - podręcznik akademicki; Szkolnictwo - organizacja - Stany Zjednoczone - podręcznik akademicki; Szkolnictwo - organizacja - Europa - 21 w. - podręcznik akademicki; Oświata - polityka - Europa - podręcznik akademicki *Sygn. czyt.239577*
12. Pedagogie - **Pedagogie katolickich zgromadzeń zakonnych : historia i współczesność. T. 2** / red. nauk. Janina Kostkiewicz, Kazimierz Misiaszek ; [aut. Monika Chorab et al.]. - Kraków : "Impuls", 2013. - 457 s. : il. ; 24 cm Wychowanie - katolicyzm - Polska; Wychowanie - teoria - historia - Polska; Pedagogika - katolicyzm - Polska; Zakony - szkolnictwo – Polska *Sygn. czyt.239574/T.2*
13. POTULICKA, Eugenia (1944-) - **Neoliberalne reformy edukacji w Stanach Zjednoczonych : od Ronalda Reagana do Baracka Obamy** / Eugenia Potulicka. - Kraków : "Impuls", 2014. - 442 s. ; 25 cm Liberalizm - krytyka; Oświata - reforma - Stany Zjednoczone - od 1945 r.; Oświata - polityka – Stany Zjednoczone - od 1945 r. *Sygn. czyt.239573*
14. SIEMIENIECKI, Bronisław - **Pedagogika kognitywistyczna : studium teoretyczne** / Bronisław Siemieniecki. - Kraków : "Impuls", 2013. - 241 s. : il. ; 21 cm Komunikacja społeczna – podręcznik akademicki; Pedagogika - teoria - podręcznik akademicki; Pedagogika medialna - podręcznik akademicki; Nauki kognitywne - podręcznik akademicki *Sygn. 239576, czyt.239575*
15. SIKORSKI, Piotr (1968-) - **Zapiski starszego belfra czyli Warto uczyć się od innych** / Piotr Sikorski. – Poznań : "eMPI2", 2013. - 163 s. ; 24 cm Nauczanie - metody - poradnik; Nauczyciele - praca - poradnik; Komunikacja interpersonalna – szkolnictwo – poradnik *Sygn. 239470, 239471*
16. SMOLIŃSKA-THEISS, Barbara - **Korczakowskie narracje pedagogiczne** / Barbara Smolińska Theiss. - Wyd. 2. - Kraków : "Impuls", 2014. - 260 s. ; 21 cm Korczak, Janusz (1878?-1942) - twórczość; Pedagogika - historia - Polska - 20 w. *Sygn. 239570, czyt.239569*
17. STAŃCZYK, Irena - **Teoria rozwiązywania innowacyjnych zadań w pracy z uczniem klas I-III szkoły podstawowej : (w świetle badań eksperymentalnych)** / Irena Stańczak. - Kraków : "Impuls", 2013. - 209 s. : il. ; 24 cm Uczniowie klas początkowych - psychologia; Myślenie twórcze – nauczanie początkowe - metody; TRIZ; Kobyłany (woj. małopolskie) - szkolnictwo i oświata - socjologia - 21 w.; Kraków (woj. małopolskie) - szkolnictwo i oświata - socjologia - 21 w. *Sygn. 239609, 239610, czyt.239608*

Nowości wydawnicze BP CEN

- Dydaktyka. Pedagogika. Wychowanie. Organizacja szkolnictwa – cd.

„Pedagogia ciszy...” – okładka (fot. www.deon.pl)

18. Szkoła - **Szkoła jako przestrzeń edukacyjnego (nie)porozumienia** / red. nauk. Agnieszka Domagała Kręcioch, Bożena Majerek. - Wyd. 2. - Kraków : "Impuls", 2014. - 195 s. : il. ; 24 cm Klasa szkolna (socjol.) - Polska - 21 w.; Szkolnictwo - socjologia - Polska - 21 w.; Nauczyciele – a uczniowie - Polska - 21 w.; Komunikacja interpersonalna - szkolnictwo - Polska - 21 w.; Uczniowie – a nauczyciele - Polska - 21 w. *Sygn. 239607, czyt.239606*
19. SZORC, Katarzyna - **Inteligencja emocjonalna nauczycieli gimnazjów** / Katarzyna Szorc. - Kraków : "Impuls" ; Białystok : Wydż. Pedag. i Psychologii Uniw. w Białymstoku, 2013. - 140 s. : il. ; 24 cm Nauczyciele - psychologia - badanie; Inteligencja emocjonalna - badanie - Polska - 21 w.; Nauczyciele gimnazjów - socjologia - Polska - 21 w.; Podlaskie, województwo - szkolnictwo i oświata - socjologia – 21 w. *Sygn. 239568, czyt.239567*
20. SZYMAŃSKI, Mirosław Józef - **Edukacyjne problemy współczesności** / Mirosław J. Szymański. - Wwa ; Kraków : "Impuls", 2014. - 316 s. ; 24 cm Zmiana społeczna - Polska - od 1989 r.; Szkolnictwo - Polska - od 1989 r.; Świadomość społeczna - Polska - od 1989 r.; Nauczanie - Polska - od 1989 r.; Kształcenie - socjologia - Polska - od 1989 r. *Sygn. 239565, czyt.239564*
21. WALOSZEK, Danuta - **Między przedszkolem a szkołą : rozważania o gotowości dzieci do podjęcia nauki w szkole** / Danuta Waloszek. - Wwa : Wydaw. Akad. "Żak" Jacek Śnieciński, 2014. - 394, [1] s. : il. ; 24 cm Wrocławska Szkoła Przyszłości; Dziecko - rozwój psychofizyczny; Dojrzałość szkolna; Edukacja międzykulturowa; Nauczanie początkowe - metody; Wychowanie przedszkolne – metody *Sygn. 239683, 239684, czyt.239630*
22. WIATROWSKA, Leokadia - **Dziecko u progu szkoły : dojrzałość szkolna dzieci a ich gotowość do nauki** / Leokadia Wiatrowska, Halina Dmochowska. - Wyd. 2. - Kraków : "Impuls", 2013. - 194 s. : il. ; 24 cm Diagnoza pedagogiczna; Dziecko - rozwój psychofizyczny; Dojrzałość szkolna; Nauczanie początkowe - metody; Wychowanie przedszkolne - metody; Dziecko w wieku przedszkolnym - rozwój psychofizyczny *Sygn. 239561, czyt.239560*
23. Wychowanie - **Wychowanie i kształcenie w systemach politycznych : praca zbiorowa** / pod red. nauk. Elmara Anhalta i Dariusza Stępkowskiego. - Wwa : Wydaw. Salezjańskie : Wydaw. Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, 2012. - 293, [1] s. : il. ; 21 cm Herbart, Johann Friedrich (1776-1841) - materiały konferencyjne; Wychowanie - materiały konferencyjne; Oświata - polityka – materiały konferencyjne; Pedagogika - filozofia - historia - Niemcy - 19 w. - materiały konferencyjne *Sygn. czyt.239493*

Małgorzata TREMBOWELSKA – Biblioteka Pedagogiczna CEN w Koszalinie